

JURIDISKA FAKULTETEN

VID LUNDS UNIVERSITET

William Frederik Ahringberg

Vilket våld visas?

En granskning av medias skildring av våldsbrott

JURM02 Examensarbete

Examensarbete på juristprogrammet

30 högskolepoäng

Handledare: Sverker Jönsson

Termin: HT 2023

Innehåll

Summary	3
Sammanfattning	4
Förkortningar	5
1 Inledning	6
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte och frågeställningar	9
1.3 Forskningsläge	9
1.4 Metod	9
1.5 Material och avgränsning	15
1.6 Disposition	16
2 Om brottsjournalistiken	17
3 Om dagordningsteorin	19
4 Om diskursanalysen i teorin	21
4.1 Diskursanalys	21
4.2 Kritisk diskursanalys	24
5 Resultatet av sökningen efter artiklar	26
5.1 SVT Nyheter	26
5.2 Expressen	26
5.3 Aftonbladet	27
6 En kvantitativ granskning av artiklar om skjutvapenvåldet i Sverige	28
6.1 Antal artiklar – samtliga medier	28
6.2 Antal ord – samtliga medier	30
6.3 Sidplacering – Expressen och Aftonbladet	32
7 En kvalitativ granskning av artiklar om skjutvapenvåldet i Sverige	33
7.1 SVT Nyheter	33
7.1.1 Artikel nr. 1: <i>Explosion i flerfamiljshus i Stockholm</i>	33
7.1.2 Artikel nr. 2: <i>“Tony” berättar – har levt som gängkriminell halva sitt liv</i>	34
7.1.3 Artikel nr. 3: <i>Tonåring skjuten till döds i Skogås</i>	35
7.2 Expressen	36
7.2.1 Artikel nr. 4: <i>Kriminologen: ”Hela samhället har blivit avtrubbat”</i>	36
7.2.2 Artikel nr. 5: <i>Polisen: Vi ska stoppa våldet – ger två veckor</i>	37
7.2.3 Artikel nr. 6: <i>MANNEN KAN HA MÖRDATS AV MISSTAG</i>	38
7.3 Aftonbladet	39

7.3.1	Artikel nr. 7: <i>3 personer skjutna vid McDonalds</i>	39
7.3.2	Artikel nr. 8: <i>Tre attacker i Stockholm och Uppsala samma natt</i>	40
7.3.3	Artikel nr. 9: <i>Pekas ut – för massiva våldsvågen</i>	40
8	Analys och avslutande diskussion	43
8.1	Om arbetets kvantitativa del	43
8.2	Om arbetets kvalitativa del	46
	Käll- och litteraturlista.....	48
	Bilaga	51

Summary

In this degree project, the occurrence of editorial articles about violent crimes, more specifically shootings, is examined in accordance with agenda-setting theory. According to this theory, the frequency of articles about particular topics, as well as the length and placement of such articles, can influence readers in such a way that the topics of these emphasized articles are perceived as more important. Furthermore, the content of articles about shootings is examined using critical discourse analysis (CDA). Through this method of analysis, discourses can be identified in texts such as editorial articles. Discourses can be seen as particular beliefs that influence how we interpret our social surroundings and each other. Discourses are constructed through the use of language and can thus be inferred from text and speech. Articles from three editorial media, published over a period of three months, are examined quantitatively. The main result of this study is that articles about shootings are clearly emphasized through, above all, the frequency of publication. It is also clear that this frequency cannot be explained solely by the actual occurrence of crime. This is due to the way that the three examined media's publications vary in relation to each other. Furthermore, a selection of these articles is also examined qualitatively. The main result of this study is that event-centered discourses and human-centered discourses are relatively common within the examined material. The usage of any of the discourses, however, often depends on the societal group being described – such as perpetrators, victims of crime, witnesses or government personnel.

Sammanfattning

I detta examensarbete undersöks förekomsten av redaktionella artiklar om våldsbrott, närmare bestämt skjutningar, utifrån dagordningsteorin. Enligt denna teori kan frekvensen av artiklar om särskilda ämnen, och längden på och placeringen av sådana artiklar, påverka läsarna på så sätt att ämnena i dessa betonade artiklar uppfattas som viktigare. Vidare undersöks innehållet i artiklar om skjutningar med hjälp av kritisk diskursanalys. Genom denna analysmetod kan diskurser identifieras i texter såsom redaktionella artiklar. Diskurser kan ses som särskilda föreställningar som påverkar hur vi uppfattar den sociala omvärlden och varandra. Diskurser konstrueras genom språkbruket och kan därmed utläsas av text och tal. Artiklar från tre redaktionella medier publicerade under en period på tre månader undersöks kvantitativt. Det främsta resultatet av denna undersökning är att artiklar om skjutningar tydligt betonas genom framförallt publiceringsfrekvensen. Det är även tydligt att denna frekvens inte enbart kan förklaras av den faktiska förekomsten av brottslighet. Detta beror på sättet som de tre undersökta mediernas publiceringar varierar i förhållande till varandra. Vidare undersöks ett urval av dessa artiklar även kvalitativt. Det främsta resultatet av denna undersökning är att händelsecentrerade diskurser och människocentrerade diskurser är relativt vanliga i det undersökta materialet. Användandet av respektive diskurs beror dock ofta på vilken samhällelig grupp som beskrivs – såsom gärningspersoner, brottsoffer, vittnen eller myndighetsanställda.

Förkortningar

art.	artikel
BrB	brottsbalken
Brå	Brottsförebyggande rådet
kap.	kapitel
nr.	nummer
SL	strafflagen från 1864
st.	stycken
SVT	Sveriges Television AB

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Det dödliga skjutvapenvåldet har nått rekordhöga nivåer i Sverige – antalet fall har mer än fördubblats under de senaste tio åren.¹ Bland samtliga konstaterade fall av dödligt våld 2022 användes skjutvapen i mer än hälften av dem.² De skjutningar som inte förorsakar en förlust av liv förorsakar ofta allvarliga skador på person eller egendom och de kan till exempel rubriceras som försök till mord, framkallande av fara för annan eller grovt olaga hot. Skjutningarna har fått en betydande medial uppmärksamhet, vilket ofta är fallet vid grov våldsbrottslighet. Denna typ av våldsbrott skildras relativt återkommande i redaktionell media jämfört med annan brottslighet. Vidare kan denna skildring stundvis angränsa till, eller till och med röra sig bortom, det sensationalistiska. Till exempel kan underåriga personer som har brukat, eller på något sätt faciliterat, skjutvapenvåld beskrivas som barnsoldater. En sådan gestaltning kan ske redan i rubrikersättningen: *Barn används som "soldater" i gängens krig* (SVT Nyheter den 5 januari 2023); *GÄNGENS "BARNSOLDATER" BAKOM SKJUTNINGARNA* (Expressen den 26 januari 2023); *Barnsoldaterna tar över gängen* (Aftonbladet den 7 februari 2023). Ett förbud mot barnsoldater återfinns i bland annat art. 38 Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, samt art. 1 fakultativt protokoll till konventionen om barnets rättigheter vid indragning av barn i väpnade konflikter.³ Med andra ord förekommer bland annat narrativ där gängbrottslighet, vilken skjutningarna oftast är kopplade till, associeras med krigsförbrytelser.

Brottsförebyggande rådet genomför årligen en trygghetsundersökning, benämnd Nationella trygghetsundersökningen, på uppdrag av Regeringen.⁴ Myndigheten fick uppdraget 2005 och presenterade den första statistiken 2006 i rapporten *Nationella trygghetsundersökningen 2006*. På grund av ändrade mätmetoder redovisas dock 2007 som det första undersökningsåret i de senaste rapporterna.⁵ I den senaste undersökningen, vars resultat presenteras i *Nationella trygghetsundersökningen 2023*, ställdes bland annat frågan "I vilken utsträckning är du orolig över brottsligheten i samhället?", i syfte att undersöka hur stor del av befolkningen som oroar sig över brottsligheten.⁶ Avseende denna fråga visar resultaten att 53 procent av befolkningen oroar sig "i stor utsträckning", att 42 procent oroar sig "i viss utsträckning" och att 5 procent oroar sig "inte alls".⁷ I stort sett hela Sveriges

¹ Brå, "Mord och dråp".

² Brå, "Mord och dråp".

³ Sverige har ratificerat konventionen och det angivna tilläggsprotokollet.

⁴ Brå (2019), s. 6.

⁵ Brå (2019), s. 7.

⁶ Brå (2023b), s. 144.

⁷ Brå (2023b), s. 145.

befolkning, 95 procent, är således i någon utsträckning oroad över brottsligheten – och över hälften av den är mycket oroad. Sedan trygghetsundersökningen började genomföras har andelen som är oroad ”i stor utsträckning” ändrats på följande sätt: mellan 2007 och 2008 ökade andelen till strax över 40 procent; mellan 2008 och 2011 minskade den till strax under 30 procent; mellan 2011 och 2014 var den i stort sett oförändrad; mellan 2014 och 2023 ökade den till strax över 50 procent.⁸ I den senaste undersökningen ställdes även frågan ”På det hela taget, tror du att antalet brott i Sverige har ökat, minskat eller varit oförändrat de senaste tre åren?”, i syfte att undersöka befolkningens uppfattning om brottsutvecklingen i stort.⁹ Avseende denna fråga visar resultaten att 53 procent av befolkningen anser att brottsligheten har ”ökat kraftigt”, att 32 procent anser att den har ”ökat något”, att 11 procent anser att den har ”varit oförändrad” och att 4 procent anser att den har ”minskat något”.¹⁰ En överväldigande majoritet av Sveriges befolkning, 85 procent, har således en uppfattning om att brottsligheten har ökat under den senaste tiden. Omkring 80 procent av befolkningen har vid varje trygghetsundersökning, alltså sedan 2007, haft denna uppfattning.¹¹ Brottsförebyggande rådets statistik över anmälda brott¹², från och med 2007 och till och med 2022, visar en ökning av brottsligheten som en övergripande trend.¹³ Brottsligheten var oförändrad 2013, 2016 och 2019 och den minskade 2010, 2012, 2021 och 2022. Det är viktigt att ha i åtanke att den faktiska brottsligheten i regel är mer omfattande än vad denna form av statistik ger sken av.¹⁴ Vidare varierar mörkertalen för varje brottstyp. Med detta sagt ger statistik över anmälda brott en god indikation på utvecklingen av den faktiska brottsligheten. Huruvida den kan sägas visa att brottsligheten har ökat ”kraftigt” eller ”något” är dock inte så enkelt att besvara som kan tros. I sammanhanget kan nämligen följande två perspektiv lyftas fram: ett historiskt och ett proportionerligt. Om den anmälda brottslighetens omfattning från och med 1950 och till och med 2020 relateras till befolkningens mängden framgår följande två övergripande trender: mellan 1950 och 1990 ökade brottsligheten i en relativt stor omfattning; mellan 1990 och 2020 ökade den i en relativt liten omfattning (varav 1995, 2005 och 2020 är särskilt nämnvärda).¹⁵ Se figur A nedan för en mer detaljerad inblick. Angående de brott som aktualiseras i samband med just skjutningar kan brotten mot liv och hälsa i 3 kap. brottsbalken särskilt lyftas fram. När det kommer till motsvarande utveckling av dessa våldsbrott ser trenderna till viss del annorlunda ut: mellan 1950 och 1960 var brottsligheten i stort sett oförändrad; mellan 1960 och

⁸ Brå (2023b), s. 146.

⁹ Brå (2023b), s. 138.

¹⁰ Brå (2023b), s. 139.

¹¹ Brå (2023b), s. 140.

¹² Med anmälda brott avses alla händelser som har anmälts och registrerats som brott hos Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket, se Brå (2023a), s. 3.

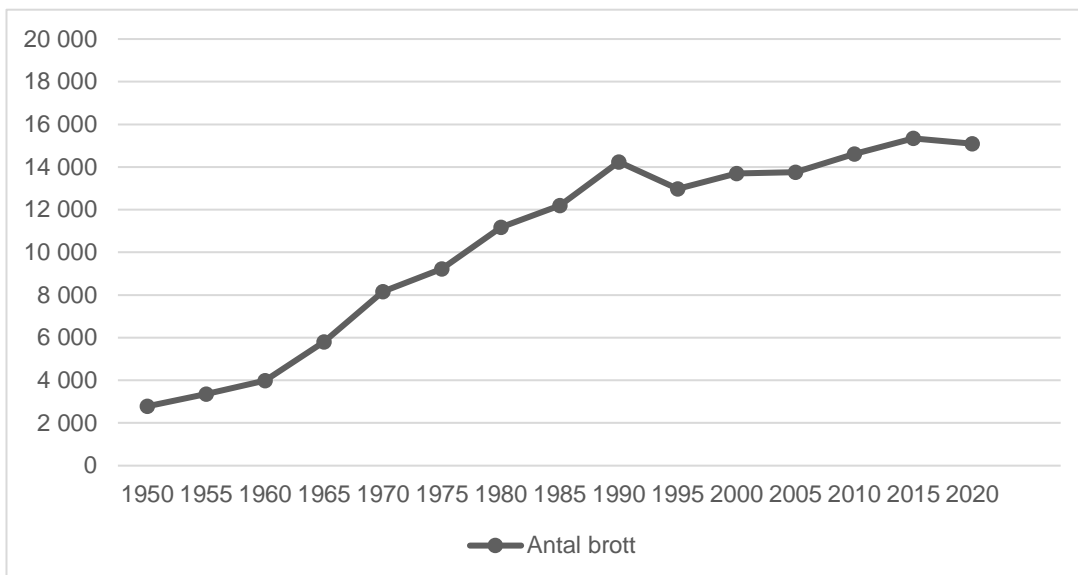
¹³ Brå (2023a), s. 11.

¹⁴ Brå, ”Om brottsstatistiken”.

¹⁵ Brå, ”Anmälda brott”.

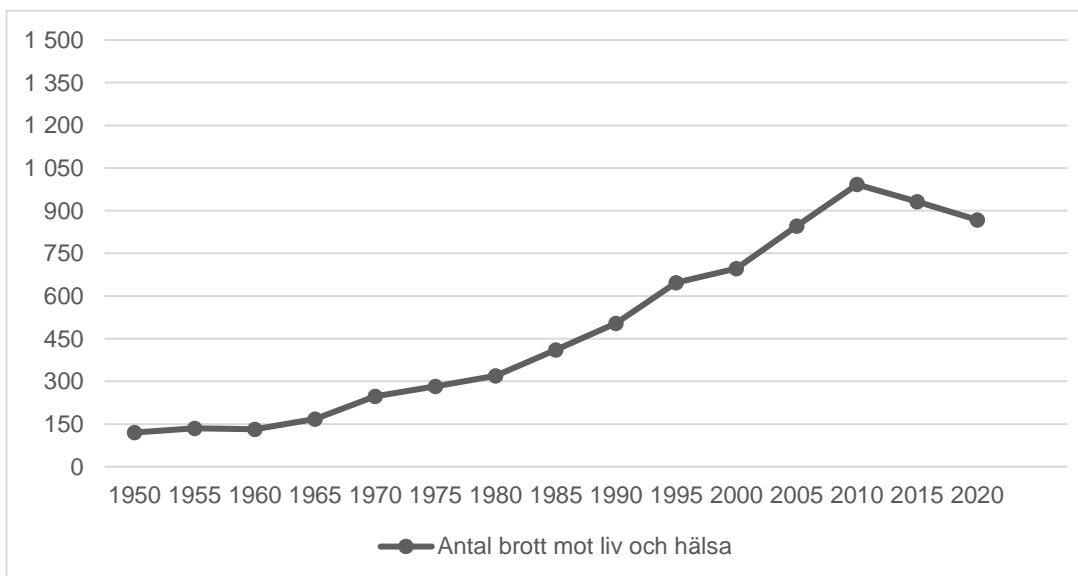
2010 ökade den i en relativt stor omfattning (varav 1995, 2005 och 2010 är särskilt nämnvärda); mellan 2010 och 2020 minskade den i en relativt stor omfattning.¹⁶ Se figur B nedan för en mer detaljerad inblick.

FIGUR A

Figuren visar antalet anmälda brott per 100 000 invånare, från och med 1950 och till och med 2020. (KÄLLA: Brå.)

FIGUR B

Figuren visar antalet anmälda brott ur 3 kap. BrB (och motsvarande brott ur 14 kap. SL) per 100 000 invånare, från och med 1950 och till och med 2020. (KÄLLA: Brå.)

¹⁶ Brå, ”Anmälda brott”.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att undersöka förekomsten av och innehållet i redaktionella mediers artiklar om den våldsbrottslighet som i vardaglig bemärkelse kallas för skjutningar. Arbetet har således en kvantitativ del och en kvalitativ del. Den förstnämnda undersökningen sker utifrån dagordningsteorin och den sistnämnda undersökningen sker genom kritisk diskursanalys.

Frågeställningarna i detta arbete är som följande:

1. I vilken omfattning betonas ämnet skjutningar i redaktionella mediers artiklar?
 - 1.1. Hur frekvent publiceras artiklar om detta ämne?
 - 1.2. Hur många ord innehåller artiklarna?
 - 1.3. Vilken sidplacering har artiklarna?
2. Vilka diskurser innehåller artiklarna?

1.3 Forskningsläge

I avhandlingen *En studie i medier och brott* av Ester Pollack avgränsas ett tvärvetenskapligt fält mellan kriminologi och mediastudier – ett fält som benämns medierade brott.¹⁷ Som en del i detta genomför Pollack bland annat en historisk undersökning av samspelet mellan redaktionella medier, brottslighet och kriminalpolitik.¹⁸ Resultatet av denna undersökning visar att samspelet i fråga är förhållandevis komplext.

1.4 Metod

Den kvantitativa undersökningen (se avsnitt 6) genomförs med den följande metoden och utifrån dagordningsteorin (eng. *agenda-setting theory*). Materialet till undersökningen, alltså artiklarna, erhålls med hjälp av den digitala tjänsten Mediearkivet. Mediearkivet är det största digitala nyhetsarkivet i Norden och innehåller huvudsakligen svenska källor men

¹⁷ Pollack (2001), s. 12.

¹⁸ Pollack (2001), s. 27.

innehåller även källor från övriga länder i Norden.¹⁹ Tjänsten innehåller artiklar och nyheter från dels tryckta och digitala redaktionella medier, dels tv och radio. Perioden som undersöks är från och med januari 2023 och till och med mars 2023. Sökningen efter artiklar sker med söktermen ”skjut*”. Användandet av denna sökterm möjliggör träffar på orden ”skjutning” och ”skjuta” – inklusive flertalet böjningar av dessa ord. Preteritumformerna av verbet skjuta, alltså ”sköt” och ”sköts”, omfattas dock inte av söktermen. Detta medför ett potentiellt bortfall bestående av artiklar som i) innehåller något av dessa ord och ii) inte innehåller någon annan böjning av ”skjuta” eller någon böjning av ”skjutning”. Om sådana artiklar har publicerats inom den angivna perioden är de förmodligen få i antal. Risker för ett betydelsefullt bortfall bedöms således som mycket låg. Samtliga träffar som genereras av söktermen ”skjut*” granskas inte. För det första granskas enbart de artiklar som har kategoriserats under ämnet ”Brott och rättsväsende” på Mediarkivet. Detta medför ett ytterligare potentiellt bortfall bestående av artiklar som har kategoriserats under övriga ämnen²⁰ men som hade varit relevanta för undersökningen. Omfattningen av detta bortfall beror på hur kategoriseringen genomförs – till exempel vilka parametrar som används och hur konsekvent dessa används. Det får förmodas att kategoriseringen i regel är tillförlitlig. Risker för ett betydelsefullt bortfall bedöms således som låg. För det andra granskas enbart de artiklar som handlar om brottsliga skjutningar i Sverige. Närmare bestämt misstänkta, åtalade eller dömda brott involverande användning, eller hot om användning, av skjutvapen mot person eller egendom. Med detta sagt väljs vissa skjutvapenrelaterade brott dock bort – till exempel brott mot vapenlagen (1996:67) och brott mot jaktlagen (1987:259). För övrigt omfattas följande typer av artiklar: nyhetsartiklar, kolumner och ledare. Följande typer av artiklar omfattas inte: debattartiklar (de debattartiklar som genererades av söktermen ”skjut*” var författade av utomstående skribenter) och artiklar under kategorierna ”Kultur” och ”Nöje”.

Om dagordningsteorin: Dagordningsteorin framarbetades av Maxwell E. McCombs and Donald L. Shaw.²¹ Teorin formulerades formellt genom deras undersökning av eventuella mediala effekter på hundra väljare som ännu inte hade bestämt sig för vilken kandidat de skulle rösta på (eng. *undecided voters*) i det amerikanska presidentvalet 1968.²² Valet stod framförallt mellan den tidigare vicepresidenten Richard Nixon (Republikanska partiets kandidat), den sittande vicepresidenten Hubert Humphrey (Demokratiska partiets kandidat) och den tidigare guvernören i Alabama George Wallace (kandidaten av ”the American Independent Party”).²³ Undersökningen visar

¹⁹ Lunds universitet, ”Retriever Research”.

²⁰ Samtliga ämnen på Mediarkivet är de följande: Arbetsliv; Brott och rättsväsende; Ekonomi och näringsliv; Fritid; Krig och konflikt; Kultur och underhållning; Medicin och hälsa; Människoöden och kuriosa; Natur och miljö; Olyckor och naturkatastrofer; Politik; Religion och tro; Sociala förhållanden; Sport; Utbildning; Vetenskap och teknik.

²¹ Scheufele och Tewksbury (2006), s. 10.

²² Rogers (1993), s. 72.

²³ McCombs och Shaw (1972), s. 180.

en stark korrelation mellan den mediala dagordningen och allmänhetens dagordning.²⁴ Enligt McCombs och Shaw visar den även en viss kausalitet – i synnerhet en påverkan i riktningen från den mediala dagordningen till allmänhetens dagordning. Enligt Everett M. Rogers och James W. Dearing är det dock mest sannolikt att de kan påverka varandra.²⁵ Detta eftersom senare undersökningar har kunnat visa att den ena föregår den andra. Enligt teorin finns det en stark korrelation mellan, å ena sidan, redaktionell medias betoning av särskilda ämnen (eng. *issues*) och, å andra sidan, den vikt som nyhetskonsumenterna anser att ämnena har.²⁶ Med betoning menas dels mängden av rapportering kring ämnet (alltså frekvensen av rapporteringen och omfattningen, såsom antalet ord, av varje rapportering), dels placeringen av ämnet i förhållande till andra ämnen (i en fysisk tidning kan, till exempel, en nyhet om ett visst ämne placeras tidigt i tidningen eller på större delen av en sida för att betona den).²⁷ Tanken är att ju mer tillgängligt (eng. *accessible*) och framträdande (eng. *salient*) ett visst ämne är i en medial framställning, desto större blir effekten på nyhetskonsumenterna.²⁸ Med effekt menas att nyhetskonsumenterna, och i förlängningen befolkningen, anser att ämnet är viktigt. Detta oberoende av vad de tycker i de frågor som är kopplade till ämnet. Med andra ord kan redaktionell media, enligt McCombs och Shaw, påverka vad personer har åsikter om – men inte åsikterna i sig.²⁹

Den kvalitativa undersökningen (se avsnitt 7) genomförs med analysmetoden kritisk diskursanalys (eng. *critical discourse analysis*) och utifrån tillhörande teoretiska antaganden. Dessa antaganden har huvudsakligen hämtats från socialkonstruktivism, språkfilosofisk strukturalism och språkfilosofisk poststrukturalism. Det finns olika former av diskursanalyser och gemensamt för dem är att de används i empiriska undersökningar.³⁰ Analysföremålen i dessa undersökningar kan vara mer specifika, till exempel kommunikationsprocesser i särskilda sociala sammanhang (institutioner, organisationer, et cetera), eller mer generella, till exempel samhällliga eller kulturella utvecklingstendenser.³¹ Angående analysföremålen har de olika formerna av diskursanalys olika diskursiva analysföremål. De kan vara inriktade på, å ena sidan, människors diskurser i den vardagliga sociala interaktionen eller, å andra sidan, en kartläggning över vilka diskurser som cirkulerar i samhället vid en viss tid eller i ett visst "socialt område".³² En sådan kartläggning kan till exempel göras över massmediers konstruktioner av världsbilder eller "bestämda fenomen" (händelser, situationer, et cetera).³³

²⁴ Rogers (1993), s. 72.

²⁵ Rogers och Dearing (1988), s. 569 ff.

²⁶ Scheufele och Tewksbury (2006), s. 11.

²⁷ McCombs och Shaw (1972), s. 176 och 181 f.

²⁸ Scheufele och Tewksbury (2006), s. 11.

²⁹ McCombs och Shaw (1972), s. 177.

³⁰ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 10.

³¹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 8.

³² Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 27.

³³ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 8.

Vidare kan metoden användas inom vetenskapliga fält såväl som mellan dem – alltså tvärvetenskapligt.³⁴ Diskursanalysen är sammanfattningsvis en mycket mångsidig metod. För övrigt väljs artiklarna ut slumpmässigt: Inför den kvalitativa undersökningen lottas totalt nio artiklar ut ur den mängd av artiklar som är relevanta för den kvantitativa undersökningen. Urvalet i den kvalitativa undersökningen beror alltså på urvalet i den kvantitativa undersökningen. Vidare lottas enbart artiklar från januari 2023 ut. På så sätt blir urvalet mer representativt än om artiklar från alla tre månader hade undersökts kvalitativt.

Om kritisk diskursanalys: Den kritiska diskursanalysen framarbetades av Norman Fairclough.³⁵ Benämningen ”kritisk diskursanalys” kan även syfta på en grupp av diskursanalytiska inriktningar som består av dels Faircloughs inriktning, dels andra liknande inriktningar. I detta arbete syftar benämningen enbart på Faircloughs inriktning (vilken omfattar dels själva analysmetoden, dels de teoretiska antagandena som denna vilar på). Kritisk diskursanalys är i grunden en lingvistisk textanalys av språkbruk i sociala interaktioner.³⁶ Dess analysföremål är ”kommunikativa händelser”, det vill säga faktiskt förekomna fall av språkbruk.³⁷ Några exempel på kommunikativa händelser är tidningsartiklar, intervjuer, politiska tal, filmer och videoproduktioner.³⁸ Den kritiska diskursanalysen genomförs utifrån en modell som representerar tre nivåer av en kommunikativ händelse – dessa nivåer benämns text, diskursiv praktik och social praktik.³⁹ Modellen illustreras oftast av tre rutor i det följande upplägget: en ruta (text) omsluts av en andra ruta (diskursiv praktik) som i sin tur omsluts av en tredje ruta (social praktik). På så sätt finns en innernivå, en mellannivå och en yttternivå. Inom mellannivån, diskursiv praktik, analyseras användandet av diskurser (inklusive genrer, se nedan) i produktionen och konsumtionen av texter.⁴⁰ I detta sammanhang syftar ordet ”text” på skrift, tal och bilder.⁴¹ En möjlig frågeställning inom denna nivå är: *Vilka diskurser utgår texten från?* Inom innernivån, text, analyseras den lingvistiska uppbyggnaden av sådana diskurser. I denna textanalys ska fokus läggas på de formella dragen i texten som lingvistiskt konstituerar diskurserna – såsom ordval, grammatik, struktur, metaforer och sammanhang mellan satser.⁴² Dessa formella drag används dels för att identifiera diskurser, dels för att bekräfta identifierade diskurser.⁴³ Angående ordvalet kan formella, informella (inklusive personliga), moderna eller omoderna uttryck vara en del av konstruktionen av en diskurs.⁴⁴ Angående strukturen kan texters upplägg

³⁴ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 5.

³⁵ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 66.

³⁶ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 68.

³⁷ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 74.

³⁸ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 73.

³⁹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 74.

⁴⁰ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 75 och 85.

⁴¹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 74.

⁴² Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 75, 87 och 89.

⁴³ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 87.

⁴⁴ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 89.

och komponenter även vara en del av en sådan konstruktion. En anställningsannons från ett universitet, till exempel, kan ha den följande typiska strukturen: dels rubriker som anger tjänsten och institutionen, dels avsnitt som anger arbetsuppgifterna, löneupplysningarna och ansökningsprocessen.⁴⁵ En viktig grammatisk aspekt är ”transitivitet”, det vill säga hur händelser kopplas eller inte kopplas till subjekt och objekt.⁴⁶ Det är här avgörande huruvida en viss sats i en text är aktiv eller passiv. I aktiva satser utför subjekt handlingar. I passiva satser blir subjekt utsatta för handlingar och det är istället agenter som utför handlingarna. Rubriken ”50 sjuksköterskor avskedades igår” är en passiv sats där agenten (här arbetsgivaren) utelämnas. Ett användande av passiva satser, i synnerhet passiva satser där agenten utelämnas, kan leda till att händelserna som beskrivs uppfattas som mer eller mindre givna. Händelserna kan, i det närmaste, uppfattas som lika givna som naturfenomen. Vidare innebär passiva satser att verkningarna av händelserna betonas samtidigt som orsakerna till dem nedtonas. En andra viktig grammatisk aspekt är substantivering (även benämnd nominalisering), det vill säga användandet av verb, adjektiv eller adverb som substantiv.⁴⁷ Sådana formuleringar får liknande effekter som användandet av passiva satser får. En tredje viktig grammatisk aspekt är modalitet (även benämnd affinitet), det vill säga den uttryckta nivån av säkerhet i eller instämmande med ett påstående i en sats.⁴⁸ Påståendena ”det är kallt”, ”kanske är det lite kallt” och ”jag tycker det är kallt” är tre exempel på modaliteter. Redaktionell media har en tendens att använda objektiva och kategoriska modaliteter för att presentera avsändarens (skribenten eller redaktionen) tolkning av en händelse som ett faktum – exempelvis genom att skriva ”den är farlig” (objektiv modalitet) istället för ”vi anser att den är farlig” (subjektiv modalitet). En aspekt som är viktig för texter i form av tal är ”interaktionell kontroll”, det vill säga förhållandet mellan talarna.⁴⁹ Det är, bland annat, avgörande vem av talarna som bestämmer dagordningen för samtalet (i denna aspekt överlappar den kritiska diskursanalysen och dagordningsteorin varandra avseende analysföremålet). En möjlig frågeställning inom denna nivå är: *Hur konstrueras diskurserna lingvistiskt?* Inom ytternivån, social praktik, analyseras stegvis betydelsen av sådana diskurser för den aktuella diskursordningen (se nedan). Första steget är att avgöra huruvida diskurserna bevarar (”reproducerar”) eller ändrar (”omstrukturerar”, ”ifrågasätter”, ”omformar”) diskursordningen. Andra steget är att avgöra de eventuella sociala följderna av ett sådant bevarande, alltså reproduktion, eller en sådan ändring, alltså omstrukturering. Det andra steget beskrivs även som den diskursiva praktikens betydelse för den sociala praktiken. Begreppet ”diskursiv praktik” syftar på produktionen och konsumtionen av skrifter, tal eller bilder, det vill säga konkret språkbruk.⁵⁰

⁴⁵ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 89.

⁴⁶ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 87 och 89.

⁴⁷ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 87.

⁴⁸ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 87 f.

⁴⁹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 87.

⁵⁰ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 72 f.

Inom diskursanalysen betraktas sådan produktion och konsumtion som en särskild form av socialt beteende. Begreppet ”social praktik” syftar på samtliga former av socialt beteende.⁵¹ Diskursiv praktik ingår alltså i social praktik – *all diskursiv praktik* är social praktik men *all social praktik* är inte diskursiv praktik. För analysen inom denna nivå krävs det för övrigt sociologiska teorier, kulturteorier eller liknande teorier.⁵² Detta eftersom den sociala praktiken även består av icke-diskursiv praktik. En möjlig frågeställning inom denna nivå är: *Är diskurserna reproduktioner eller omstruktureringar av den aktuella diskursordningen?* En mer detaljerad formulering av denna frågeställning är: *Används diskurserna i) i sin konventionella diskursordning och på det konventionella sättet, ii) i sin konventionella diskursordning men på ett okonventionellt sätt eller iii) i en för sin del okonventionell diskursordning?*⁵³ De två sistnämnda situationerna är alltså exempel på språkbruk som omstrukturerar diskursordningar. Sammanfattningsvis går modellen ut på att analysera i) egenskaperna i en viss text, ii) de produktionsprocesser och konsumtionsprocesser som är förbundna med texten och iii) ”den bredare sociala praktik som den kommunikativa händelsen är en del av”.⁵⁴ För övrigt är modellens nivåer inspirerade av de följande tre perspektiven: det lingvistiska, det mikrosociologiska och det makrosociologiska.⁵⁵ I detta arbete läggs fokus på innernivån och mellannivån, alltså på text och diskursiv praktik. Vidare, avseende just mellannivån, läggs fokus på produktionen av texter.

Enligt Fairclough har olika delar av samhället, i form av sociala institutioner och sociala domäner, olika diskursordningar.⁵⁶ Begreppet ”diskursordning” syftar på de diskurstyper som förekommer inom dessa institutioner och domäner. Till exempel förekommer *särskilda diskurstyper* inom redaktionell media (dels gruppen av medier som sådan, dels enskilda redaktioner) och inom den allmänna sjukvården (dels sjukvårdssystemet som sådant, dels enskilda sjukhus). Diskursordningarna skiljer sig åt i varierande utsträckning och oftast överlappar de varandra. En viss diskurstyp kan alltså förekomma i flera diskursordningar. Om en viss text innehåller diskurser från olika diskursordningar har den en interdiskursivitet – denna graderas från låg till hög beroende på hur blandade diskurser är.⁵⁷ Detta kan signalera att diskursordningen omstruktureras. Om diskurserna enbart kommer från en diskursordning saknar texten interdiskursivitet och detta kan istället signalera att diskursordningen reproduceras.

⁵¹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 25.

⁵² Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 75 och 90.

⁵³ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 76.

⁵⁴ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 74.

⁵⁵ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 71.

⁵⁶ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 73.

⁵⁷ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 86 f.

Enligt Fairclough förekommer *särskilda diskurser* regelbundet inom vissa sociala praktiker.⁵⁸ Begreppet ”genre” syftar på sådana typiska diskurser. Nyhetsgenre, intervjugenre och reklamgenre är några exempel. En genre kan vidare delas in i subgenres: nyhetsgenren består av, bland annat, en ”hard news-genre” och en ”soft news-genre”.⁵⁹ Den förstnämnda genren omfattar diskurser relaterade till ämnen såsom ekonomi, politik, internationella relationer och vetenskap medan den sistnämnda genren omfattar diskurser relaterade till kulturanknutna ämnen såsom underhållning, kändisar och konst. Vidare kan diskurser blandas: inom redaktionell media används, till exempel, sällan enbart en akademisk diskurs (från universitetets diskursordning) utan denna blandas ofta med en populärdiskurs (från vardagslivets diskursordning).⁶⁰

Det främsta syftet med kritisk diskursanalys är att bidra till att människor får en ”kritisk språkmedvetenhet”.⁶¹ Det vill säga en medvetenhet om de ramar som begränsar (och samtidigt möjliggör) språkbruket. En aspekt av detta medvetandegörande är att identifiera de diskurser som bevarar eller ändrar olika maktförhållanden mellan olika sociala grupper.⁶² Genom en sådan identifiering kan alltså maktförhållanden som uttrycks genom diskurser synliggöras. De sociala grupperna kan till exempel utgå från egenskaper såsom kön, etnicitet och inkomstnivå. För arbetet kan sociala grupper såsom kriminella personer, brottsoffer och personer som arbetar inom rättsväsendet vara av särskilt intresse. För övrigt ska maktförhållandena i första hand identifieras och i andra hand problematiseras. Med andra ord ska fokus läggas på de diskursiva representationerna av maktförhållanden och inte på maktförhållandena i sig.

1.5 Material och avgränsning

Avseende de redaktionella artiklar som samlas in till arbetets undersökningar väljs medierna SVT, Expressen och Aftonbladet. Motiveringen till valet av SVT är framförallt att den utgör en del av vår public service. Motiveringen till valet av Expressen och Aftonbladet motiveras enligt det följande: För det första är tidningarna de mest lästa. Enligt en undersökning genomförd av bolaget Kantar Sifo, presenterad i rapporten *ORVESTO Konsument 2022 Helår*, har Expressen⁶³ och Aftonbladet⁶⁴ störst antal läsare bland samtliga

⁵⁸ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 73.

⁵⁹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 75.

⁶⁰ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 78.

⁶¹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 92.

⁶² Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 69.

⁶³ Inklusive Kvällsposten och Göteborgs-Tidningen och exklusive Expressen Sport.

⁶⁴ Exklusive Aftonbladet Sportbladet.

tryckta medier.⁶⁵ Observera att deras digitala utgåvor och sociala medier även beaktas i Kantar Sifos undersökning.⁶⁶ Enligt rapporten *Digital News Report 2023*, utgiven av Reuters Institute for the Study of Journalism, betalar 33 procent av svenskarna för nyheter – en hög andel ur ett globalt perspektiv.⁶⁷ Expressen och Aftonbladet (samt Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter) är de mest lönsamma tidningarna i Sverige när det kommer till prenumerationsgenererad inkomst.⁶⁸ För det andra har tidningarna olika uttalade politiska profiler. Expressen beskriver sig som ”liberal”⁶⁹ medan Aftonbladet beskriver sig som ”oberoende socialdemokratisk” (avseende deras ledarsida)⁷⁰. Angående tillgängligheten av artiklar på Mediearkivet är de låsta artiklarna i tidningarna som ingår i mediekoncernen Bonnier News – Expressen (inklusive Kvällsposten och Göteborgs-Tidningen), Dagens Nyheter, Dagens Industri, Sydsvenskan, Helsingborgs Dagblad och Hallå – inte tillgängliga på Mediearkivet. På grund av detta bortfall granskas tryckta artiklar från Expressen och Aftonbladet. SVT publicerar, via sin hemsida SVT Nyheter, enbart digitala artiklar (och alla dess artiklar är tillgängliga på Mediearkivet). Artiklarna sorteras under de följande kategorierna på Mediearkivet: ”SVT Nyheter SE | Web | Riksmedia”; ”Expressen SE | Print | Riksmedia”; ”Aftonbladet SE | Print | Riksmedia”.

1.6 Disposition

I arbetets andra avsnitt ges en kort inblick i brottsjournalistiken. I arbetets tredje avsnitt förklaras några teoretiska aspekter om ämnens beskaffenhet utifrån dagordningsteorin. I arbetets fjärde avsnitt förklaras de teoretiska antaganden som diskursanalysen respektive den kritiska diskursanalysen vilar på. I arbetets femte avsnitt ges en översikt över det insamlade materialet. I arbetets sjätte avsnitt presenteras den kvantitativa undersökningen. I arbetets sjunde avsnitt presenteras den kvalitativa undersökningen. I arbetets åttonde, och sista, avsnitt ges en avslutande analys av och diskussion om de genomförda undersökningarna.

⁶⁵ Kantar Sifo (2023), s. 4.

⁶⁶ Kantar Sifo (2023), s. 1.

⁶⁷ Reuters Institute for the Study of Journalism (2023), s. 100.

⁶⁸ Reuters Institute for the Study of Journalism (2023), s. 100.

⁶⁹ Expressen, ”Välkommen till Expressen”.

⁷⁰ Aftonbladet, ”Om Aftonbladet – kontakt och redaktionell policy”.

2 Om brottsjournalistiken

Brottsjournalistiken utgår, liksom övriga former av journalistik, från en viss grundsyn på redaktionella mediers roll i samhället, källhantering, nyhetsvärdering (exempelvis utifrån äkthet, relevans och popularitet) och så vidare. Med detta sagt har brottsjournalistiken viktiga särdrag som är särskilt nämnvärda. Enligt Yvonne Jewkes representerar den brottslighet som skildras av redaktionell media sällan den faktiska förekomsten av brottslighet.⁷¹ Redaktionell media ska, enligt denna syn, betraktas som en prisma snarare än en spegel. Denna bristfälliga representation kan förklaras utifrån tre faktorer inom redaktioner: produktionsprocesserna, strukturen och föreställningarna om dess nyhetskonsumenter. I praktiken kan det handla om en hänsyn till redaktionens tidtabeller, en hänsyn till personlig säkerhet (såsom begränsat tillträde till avspärrade områden), ett beroende av för redaktionen etablerade källor, en av redaktionen bestämd prioritering av särskilda brottstyper, en överrapportering av ”lösta” brott som lett till fällande domar och en utstationering av reportrar på särskilda platser (såsom domstolsbyggnader). Selektionen och presentationen av nyheter påverkas alltså av sådana aspekter. En redaktions nyhetsvärden har en stor påverkan på dess selektion av nyheter.⁷² Nyhetsvärdena utgår, i grunden, från produktionsprocesserna, strukturen och föreställningarna om ens nyhetskonsumenter. De två grundläggande nyhetsvärdena är allmänhetens uppskattning av en viss nyhet (eng. *public appeal*) och allmänhetens intresse av en viss nyhet (eng. *public interest*). Till exempel anser redaktioner, i allmänhet, att nyheter som är sensationalistiska eller dramatiska uppfyller det grundläggande nyhetsvärdet allmänhetens uppskattning. Det finns, givetvis, många nyhetsvärden och, i allmänhet, gäller det följande: ju fler nyhetsvärden en nyhet anses uppfylla, desto större är sannolikheten att den rapporteras.⁷³ Med detta sagt kan vissa nyhetsvärden anses vara viktigare än andra. Vidare har olika redaktioner olika nyhetsvärden.⁷⁴ Sammanfattningsvis görs olika prioriteringar på olika redaktioner.

Enligt Jewkes har redaktionell media en tendens att skildra alla nyhetskonsumenter – läsare, lyssnare och tittare – som lika utsatta för brottslighet.⁷⁵ Med andra ord kan ett intryck av att ”vem som helst” kan drabbas konstrueras. Till exempel kan brottslighet skildras som mer slumpmässig än vad den faktiskt är. En sådan skildring uppstår, exempelvis, om en viss typ av brottslighet överrapporteras när gärningspersonen är främmande för brottsoffret och underrapporteras när gärningspersonen är bekant med brottsoffret. Redaktionell media har, enligt Jewkes, även en tendens att konstruera brottsoffer som ett ”vi” och gärningspersoner som ett

⁷¹ Jewkes (2015), s. 45.

⁷² Jewkes (2015), s. 46.

⁷³ Jewkes (2015), s. 48.

⁷⁴ Jewkes (2015), s. 48.

⁷⁵ Jewkes (2015), s. 34.

”dem” – en företeelse som benämns binära motsättningar (eng. *binary oppositions*).⁷⁶

⁷⁶ Jewkes (2015), s. 6.

3 Om dagordningsteorin

De ämnen som utifrån dagordningsteorin ingår i dagordningen hos en viss redaktionell media varierar, givetvis, i stor utsträckning. I klarspråk: de kan handla om i princip vad som helst. Enligt Rogers och Dearing kan denna variation innebära att den form av mediala effekt som förordas av dagordningsteorin varierar i intensitet beroende på vilket ämne som tas upp i en medial konstruktion, exempelvis en tidningsartikel.⁷⁷ Frågan som följaktligen lyfts är hur stor denna eventuella skillnad kan tänkas vara. Ett tillvägagångsätt som används för att försöka besvara denna fråga är att kategorisera ämnena. Harold G. Zucker delar in de ämnen som förekommer i mediala konstruktioner i följande två grupper: påträngande (eng. *obtrusive*) och icke-påträngande (eng. *unobtrusive*).⁷⁸ Den sistnämnda gruppen omfattar ämnen relaterade till händelser som personer⁷⁹ i regel inte har en direkt erfarenhet av. Zuckers empiriska undersökning visar att de ämnen som är i) framträdande i den mediala dagordningen och ii) icke-påträngande även blir framträdande i allmänhetens dagordning. Undersökningen visar alltså det följande sambandet: ju mindre direkt erfarenhet en person har av ett visst ämne, desto mer beroende blir personen av den information som har tolkats och distribuerats av, exempelvis, massmedia.⁸⁰ Detta samband har senare kunnat bekräftas av, bland annat, Chaim H. Eyal med hjälp av faktoranalys^{81,82} Enligt McCombs kan kategoriseringen av ämnen som påträngande eller icke-påträngande istället ske på ett spektrum.⁸³

Med utgångspunkt från Zuckers kategorisering kan just ämnet skjutningar kategoriseras som påträngande eller icke-påträngande. Den avgörande faktorn är, som sagt, huruvida personer i allmänhet har en direkt erfarenhet av fenomenet i fråga eller inte. En direkt erfarenhet av skjutningar kan rimligen anses erhållas i de följande situationerna: i) personen har begått en skjutning; ii) personen har blivit beskjuten; iii) personen har bevittnat en skjutning; iv) personen är anhörig till eller bekant med en sådan gärningsperson, ett sådant brottsoffer eller ett sådant vittne; v) personen bor, jobbar eller regelbundet vistas i ett område där en skjutning har ägt rum.⁸⁴ Utifrån samtliga uppräknade situationer blir det tydligt att personer i allmänhet inte har en direkt erfarenhet av skjutningar. Följaktligen borde

⁷⁷ Rogers och Dearing (1988), s. 571.

⁷⁸ Rogers och Dearing (1988), s. 571.

⁷⁹ Förmodligen framförallt personerna i den aktuella mediepubliken.

⁸⁰ Rogers och Dearing (1988), s. 571.

⁸¹ Faktoranalys är en statistisk metod.

⁸² Rogers och Dearing (1988), s. 571.

⁸³ McCombs (2005), s. 555.

⁸⁴ Den sistnämnda situationen har en jämförelsevis svag anknytning till det begångna brottet. Det är alltså diskutabelt huruvida den rimligen kan anses innebära en direkt erfarenhet (den skulle istället kunna anses innebära en ”indirekt” eller ”icke-direkt” erfarenhet).

ämnet skjutningar, utifrån Zuckers vidareutveckling av dagordningsteorin, kunna kategoriseras som icke-påträngande.

4 Om diskursanalysen i teorin

4.1 Diskursanalys

Begreppet ”diskurs” har många definitioner och de kan vara allt från mycket vaga till mycket komplexa.⁸⁵ Angående vagheten finns det en tendens inom samhällslivet, inklusive vetenskapen, om att använda begreppet utan att precisera det närmare eller, i värsta fall, ”urskillningslöst”. Angående komplexiteten finns det fall där begreppet istället ges omfattande och detaljerade definitioner med tydliga teoretiska inslag – till exempel kan diskurser utgöra en av flera komponenter i en teoribildning. Ett problem med de komplexa definitionerna är att de kan bli mer eller mindre motsägelsefulla i förhållande till varandra. I syfte att bringa en viss klarhet till denna mångtydighet ger Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips två förenklade definitioner av begreppet: Den första kan beskrivas som en förenklad vag definition. Enligt denna definition representerar varje diskurs ”ett bestämt sätt att tala om och uppfatta den sociala världen”.⁸⁶ Här är ordet ”föreställning” i princip synonymt med diskurs. Den andra kan beskrivas som en förenklad komplex definition. Enligt denna definition likställs diskurs med ordet ”mönster” i tesen ”språket är strukturerat i olika mönster som våra utsagor följer när vi agerar inom olika sociala domäner”.⁸⁷ Även här är ordet ”föreställning” i princip synonymt med diskurs – dock under förutsättningen att föreställningarna anses ingå i en struktur där språket har en avgörande roll.⁸⁸ De teoretiska inslagen är tydliga här: denna definition baseras på en teoribildning med, bland annat, diskurser som en av dess komponenter. Sammanfattningsvis kan diskursanalysen, något förenklat, beskrivas som en analys av föreställningar eller mönster.

Enligt Winther Jørgensen och Phillips borde diskursanalys inte användas som analysmetod utan att de bakomliggande teoretiska antagandena beaktas.⁸⁹ Med andra ord borde inte det metodologiska isoleras från det teoretiska. Dessa två aspekter utgör nämligen en enhet eller, enligt författarna, ett sorts ”paket”. För det första utgår, enligt Mats Börjesson och Eva Palmblad, diskursanalysen från icke-essentialism.⁹⁰ Ett specifikt icke-essentialistiskt antagande som görs inom diskursanalysen är att våra världsbilder och identiteter kunde ha varit annorlunda om ”gränsdragningarna” och ”karakteristikerna” (alltså diskurserna) hade varit annorlunda. Det generella icke-essentialistiska antagandet, bestående av att essenser inte existerar, görs även. Detta filosofiska, närmare bestämt metafysiska, antagande är förvisso

⁸⁵ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 7.

⁸⁶ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 13.

⁸⁷ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 7.

⁸⁸ Börjesson och Palmblad (2007), s. 9.

⁸⁹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 10.

⁹⁰ Börjesson och Palmblad (2007), s. 8.

en av utgångspunkterna för diskursanalysen, men det får inte några vidare verkningar för metodologibildningen av analysmetoden.

För det andra utgår, enligt Winther Jørgensen och Phillips, diskursanalysen från socialkonstruktivism.⁹¹ Socialkonstruktivism är ett samlingsbegrepp för flera teorier om områdena samhälle och kultur. I detta arbete kommer den dock att behandlas som en enda teori eftersom enbart de gemensamma grundläggande teoretiska antagandena anges. Socialkonstruktivism innebär, i grunden, att människans uppfattning av verkligheten är socialt konstruerad.⁹² Teorin ska inte förväxlas med metafysisk idealism som istället innebär, i grunden, att verkligheten i sig är konstruerad. Det andra socialkonstruktivistiska antagandet som görs är att konstruktionen av verkligheten, alltså vår uppfattning av och kunskap om verkligheten, sker med hjälp av kategoriseringar.⁹³ Inom diskursanalysen görs vidare antagandet om att just diskurser är avgörande för kategoriseringarna. Det tredje socialkonstruktivistiska antagandet som görs är att konstruktionen i fråga är historiskt och kulturellt betingad.⁹⁴ Det vill säga sättet vi upplever verkligheten på påverkas av historiska och kulturella faktorer. Inom diskursanalysen görs vidare antagandet om att just diskursiv praktik bidrar till konstruktionen av ”kunskap, identiteter och sociala relationer”.

För det tredje utgår, enligt Winther Jørgensen och Phillips, diskursanalysen från språkfilosofisk strukturalism och språkfilosofisk poststrukturalism.⁹⁵ Inriktningarna kan beskrivas som enskilda förgreningar från en gemensam stam. Vidare är de, i synnerhet den poststrukturalistiska, nära förbundna med socialkonstruktivismen. Inriktningarna innebär, i grunden, att människan kommer i kontakt med verkligheten via just språket: med hjälp av språket skapas representationer av verkligheten.⁹⁶ Dessa representationer avspeglar inte enbart verkligheten utan bidrar även till att skapa den – vilket är ett antagande med tydliga socialkonstruktivistiska inslag. Gemensamt för språkfilosofisk strukturalism, språkfilosofisk poststrukturalism och socialkonstruktivism är alltså att verkligheten (eller snarare vår uppfattning av den) skapas via just social interaktion. Enligt de språkfilosofiska inriktningarna är *språket i allmänhet* avgörande för denna sociala interaktion medan för diskursanalysen är *diskurser i synnerhet* avgörande för den. Med andra ord får verkligheten, alltså den fysiska världen, enbart en betydelse via språket respektive diskurser. Winther Jørgensen och Phillips ger exempel på diskurser som en översvämning skulle kunna ingå i.⁹⁷ Utgångspunkten är den följande: Översvämningen i sig är ett materiellt faktum men så fort den beskrivs, alltså sätts i ett ”meningsgivande sammanhang”, blir den del av en

⁹¹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 11.

⁹² Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 11.

⁹³ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 11.

⁹⁴ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 11 f.

⁹⁵ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 15.

⁹⁶ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 15.

⁹⁷ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 15 f.

diskurs (eller, enligt strukturalismen och poststrukturalismen, en kategori). Vidare kan den ingå i olika diskurser genom att beskrivas på olika sätt. För det första skulle den kunna beskrivas som *ett naturfenomen* genom diskurser om enskilda meteorologiska omständigheter (utifrån, exempelvis, den ovanligt omfattande nederbörden som förorsakade översvämningen) eller allmän meteorologi (utifrån, exempelvis, klimatförändringen eller det meteorologisk-oceanografiska fenomenet La Niña). För det andra skulle den kunna beskrivas som *en felaktig politik* genom diskurser om bristfällig stadsplanering eller bristande klimatanpassning (utifrån, exempelvis, det faktum att fördämningar underläts att konstrueras). För det tredje skulle den kunna beskrivas som *Guds vilja* genom teologiska diskurser om Guds vrede över befolkningens syndande eller ”ett varsel om världens undergång”. Som framgår av exemplen är det möjligt att beskriva en enda händelse utifrån många olika diskurser. Här är ordet ”perspektiv” i princip synonymt med diskurs.

Inom diskursanalysen görs även ett antagande som bygger vidare på de språkfilosofiska inriktningarna. Antagandet består av att egenskaper, tillhörigheter och liknande företeelser är ”diskursivt formerade, språkligt burna och satta genom handling”.⁹⁸ Det vill säga de är i) strukturerade i ett system av diskurser, ii) förmedlade med hjälp av språket och iii) manifesterade genom handlingar. Diskursstrukturen bygger vidare på Ferdinand de Saussures antagande, vilken kom att lägga grunden för strukturalism, om att ting (exempelvis varelser, saker, händelser och tillstånd) förknippas med särskilda tecken (exempelvis ord) via socialt beteende. På så sätt finns det ingen ”naturlig förbindelse” mellan tecknet och det som det syftar på – exempelvis mellan ordet ”hund” och själva djuret. Enligt Saussures antagande får ett visst tecken sin betydelse genom dess relation till övriga tecken – i praktiken genom att det särskiljs från dem. Ordet ”hund” skiljer sig från, bland annat, ordet ”katt”. Dessa relationer mellan olika tecken skapar tillsammans ett nätverk eller en struktur. Inom diskursanalysen består dock strukturen av diskurser istället för tecken. Vidare ses strukturen antingen som *bestämd* (ett strukturalistiskt synsätt där gränserna mellan diskurserna är fasta och tydliga: en *definitiv* struktur) eller som *föränderlig men förhållandevis bestämd* (ett poststrukturalistiskt synsätt där gränserna mellan diskurserna är lösare och otydligare: en *relativ* struktur).⁹⁹ Inom diskursanalysen ses strukturen som det senare. Inom kritisk diskursanalys, den form av diskursanalys som används i detta arbete, görs antagandet om att diskursiv praktik inte enbart kan reproducera strukturen utan den kan även omstrukturera den.¹⁰⁰ Om strukturen enbart kunde reproduceras hade den istället varit bestämd (det strukturalistiska synsättet). Begreppet ”diskursiv praktik” kan användas på följande två sätt: Inom diskursanalysen, alltså inom samtliga diskursanalytiska inriktningar, syftar begreppet *vitt* på utövandet av

⁹⁸ Börjesson och Palmblad (2007), s. 8.

⁹⁹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 16 f.

¹⁰⁰ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 71.

diskurser.¹⁰¹ Det vill säga sociala beteenden där diskurser på något sätt är inblandade (samtliga eller vissa sociala beteenden, beroende på vilken inriktning det är fråga om). Inom inriktningen kritisk diskursanalys syftar begreppet *snävt* på produktionen och konsumtionen av skrift, tal och bilder.¹⁰² Det vill säga ett visst socialt beteende. Vidare antas det inom samtliga inriktningar att sociala beteenden, i enlighet med socialkonstruktivism, formar den sociala världen. För övrigt blir ordet ”mönster” återigen synonymt med diskurs – dock under förutsättningen att en diskursstruktur antas finnas.¹⁰³ Ett ytterligare för språkfilosofisk strukturalism och språkfilosofisk poststrukturalism gemensamt antagande som görs inom diskursanalysen är att tecken (till exempel ord) får sina betydelser genom att de skiljer sig från varandra.¹⁰⁴

Avslutningsvis har diskurser, enligt Börjesson och Palmblad, följande två huvudfunktioner: dels ”avgränsar och utesluter” de, dels utgör de ”[verktyg] med vars hjälp vi kan urskilja vad som är sant, relevant, rimligt och möjligt”.¹⁰⁵ Diskurser kan även ange vilka handlingar som är möjliga och relevanta för en viss händelse.¹⁰⁶ På så sätt får en diskursiv förståelse sociala konsekvenser. Språket kan här liknas med en maskin som tillverkar den sociala världen – och sociala relationer och sociala identiteter.

4.2 Kritisk diskursanalys

Inom kritisk diskursanalys görs en distinktion mellan diskursiv praktik (vilket, som sagt, syftar på produktionen och konsumtionen av skrift, tal och bilder) och övriga former av social praktik.¹⁰⁷ De sistnämnda praktikerna faller in under samlingsbegreppet ”icke-diskursiva praktiker”.¹⁰⁸ På så sätt finns det två grupper av sociala beteenden som tillsammans bidrar till konstruktionen av den sociala verkligheten.¹⁰⁹ (Förslagsvis skulle beteendena kunna kallas för ”diskursiv social praktik” respektive ”icke-diskursiv social praktik” för att betona det faktum att ”social praktik” omfattar dem båda.) Diskursbegreppet reserveras alltså för text, tal och bilder – men sådana reservationer görs inte inom alla diskursanalytiska inriktningar. Inom, exempelvis, den inriktning som har framarbetats av Ernesto Laclau och Chantal Mouffe anses allt socialt beteende kunna ha diskursiva inslag.¹¹⁰ Det

¹⁰¹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 25.

¹⁰² Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 73.

¹⁰³ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 18.

¹⁰⁴ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 32.

¹⁰⁵ Börjesson och Palmblad (2007), s. 10.

¹⁰⁶ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 16.

¹⁰⁷ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 25.

¹⁰⁸ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 68.

¹⁰⁹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 67.

¹¹⁰ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 36 och 42.

vill säga alla sociala praktiker är även diskursiva praktiker (enligt Laclau och Mouffe är dessa begrepp i princip synonyma med varandra). Fairclough motiverar sin distinktion med att diskursiv praktik, å ena sidan, och övriga sociala praktiker, å andra sidan, fungerar enligt olika logiker. De ska följaktligen undersökas med olika metoder – och diskursiv praktik ska undersökas med hjälp av just diskursanalys. Vidare råder det, enligt Fairclough, ett dialektiskt förhållande mellan diskursiv praktik och övriga sociala praktiker.¹¹¹ Med dialektiskt förhållande menas att de två grupperna av sociala beteenden ”ömsesidigt konstituerar varandra”. Det vill säga de kan påverka varandra: å ena sidan kan diskursiv praktik antingen ”reproducera” eller ”omstrukturera” de övriga sociala praktikerna, å andra sidan kan dessa övriga sociala praktiker ”forma” den diskursiva praktiken. Reproduktionerna och omstruktureringarna, som alltså sker genom användandet av diskurser, avser olika sociala fenomen såsom kunskap, identiteter och sociala relationer (inklusive maktrelationer).

¹¹¹ Winther Jørgensen och Phillips (2000), s. 25.

5 Resultatet av sökningen efter artiklar

5.1 SVT Nyheter

Andelen relevanta träffar i de tre sökningarna bland SVT Nyheter's nätartiklar var *mellan 30 och 70 procent* – vilket får betraktas som en relativt stor spridning.

JANUARI 2023

95 träffar under kategorin "Brott och rättsväsende" varav 62 var relevanta, alltså omkring *65 procent*.

FEBRUARI 2023

47 träffar under kategorin "Brott och rättsväsende" varav 17 var relevanta, alltså omkring *36 procent*.

MARS 2023

59 träffar (60 träffar inklusive dubletter) under kategorin "Brott och rättsväsende", varav 28 var relevanta, alltså omkring *47 procent*.

5.2 Expressen

Andelen relevanta träffar i de tre sökningarna bland Expressens tryckta artiklar var *nära 50 procent* i varje sökning – vilket får betraktas som en liten spridning.

JANUARI 2023

62 träffar under kategorin "Brott och rättsväsende" varav 30 var relevanta, alltså omkring *48 procent*.

FEBRUARI 2023

45 träffar under kategorin "Brott och rättsväsende" varav 21 var relevanta, alltså omkring *47 procent*.

MARS 2023

73 träffar under kategorin "Brott och rättsväsende" varav 34 var relevanta, alltså omkring *47 procent*.

5.3 Aftonbladet

Andelen relevanta träffar i de tre sökningarna bland Aftonbladets tryckta artiklar var *mellan 40 och 50 procent* – vilket får betraktas som en relativt liten spridning.

JANUARI 2023

61 träffar (62 träffar inklusive dubletter) under kategorin ”Brott och rättsväsende” varav 30 var relevanta, alltså omkring *49 procent*.

FEBRUARI 2023

41 träffar (43 träffar inklusive dubletter) under kategorin ”Brott och rättsväsende” varav 19 var relevanta, alltså omkring *46 procent*.

MARS 2023

45 träffar under kategorin ”Brott och rättsväsende” varav 19 var relevanta, alltså omkring *42 procent*.

6 En kvantitativ granskning av artiklar om skjutvapenvåldet i Sverige

6.1 Antal artiklar – samtliga medier

Den genomförda undersökningen genererade ett relativt stort antal artiklar publicerade av de tre redaktionella medierna om det aktuella ämnet. Antalet relevanta artiklar som publicerades under det första kvartalet 2023 redovisas nedan, se tabell 1 och figur 1, likaså det genomsnittliga antalet, se tabell 2. Den undersökta perioden omfattar 90 dagar och den genomsnittliga publiceringen var som följande: SVT Nyheter publicerade nästan en och en femtedels artikel per dag; Expressen publicerade nära en artikel per dag; Aftonbladet publicerade strax över tre fjärdedels artikel per dag. Vidare visar undersökningen både skillnader och likheter mellan de tre redaktionerna avseende antalet artiklar. Under januari 2023 publicerade SVT Nyheter strax över dubbelt så många artiklar som Expressen respektive Aftonbladet gjorde. Under februari 2023 publicerade de tre redaktionerna i stort sett samma antal artiklar – redaktionernas prioriteringar verkar ha konvergerat jämfört med den föregående månaden. Under mars 2023 publicerade Expressen nära dubbelt så många artiklar som Aftonbladet gjorde medan SVT Nyheter publicerade nästan en och en halv gång så många artiklar som Aftonbladet gjorde – prioriteringarna verkar ha divergerat jämfört med den föregående månaden.

TABELL 1

	Januari 2023	Februari 2023	Mars 2023	Summa
SVT Nyheter	62	17	28	107
Expressen	30	21	34	85
Aftonbladet	30	19	19	68

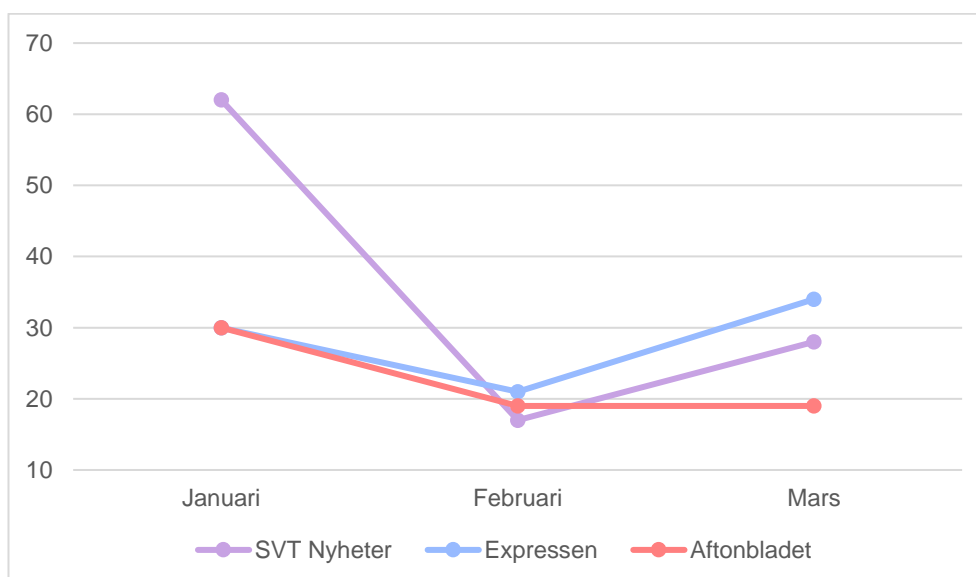
Tabellen anger antalet för undersökningen relevanta artiklar publicerade av respektive redaktion under det första kvartalet 2023.

TABELL 2

	Januari 2023	Februari 2023	Mars 2023	90 Dagar
SVT Nyheter	2,00	0,61	0,90	1,19
Expressen	0,97	0,75	1,10	0,94
Aftonbladet	0,97	0,68	0,61	0,76

Tabellen anger det genomsnittliga antalet¹¹² relevanta artiklar publicerade av respektive redaktion under det första kvartalet 2023 (vilket omfattar 90 dagar).

FIGUR 1

Figuren visar antalet relevanta artiklar publicerade av respektive redaktion under det första kvartalet 2023.

Undersökningens resultat visar vidare tydbara trender¹¹³ avseende de varierande antalen artiklar som publicerades av respektive redaktion under respektive månad. Med januari 2023 som utgångspunkt minskade Expressens publicering med 30 procent (från 30 st. till 21 st.) och Aftonbladets publicering med 37 procent (från 30 st. till 19 st.) under februari 2023. Under samma månad minskade SVT Nyheters publicering med 73 procent (från 62 st. till 17 st.). Utvecklingen under mars 2023 kan beräknas dels med januari 2023 som utgångspunkt, dels med februari 2023 som utgångspunkt. På grund av den relativt begränsade omfattningen av undersökningen finns det inte tillräckligt med underlag för att, med en tillfredsställande statistisk säkerhet, utvärdera de eventuella normalförhållandena mellan de tre redaktionerna.

¹¹² Talen är avrundade till två decimaler.

¹¹³ Dessa trender kan förvisso utvärderas ur tabell 1, men de framgår tydligare av figur 1.

Således är det möjligt att förhållandena mellan redaktionerna som framgår av undersökningen avseende januari 2023 eller februari 2023 (eller mars 2023) ungefär motsvarar normalförhållandena mellan redaktionerna. Eftersom detta inte kan avgöras blir det rimligt att förhålla mars 2023 till både januari 2023 och februari 2023. Beroende på vilken av dessa månader som utgör utgångspunkten uppstår, givetvis, olika trender. Med januari 2023 som utgångspunkt minskade Aftonbladets publicering med *37 procent* (från 30 st. till 19 st.) och SVT Nyheters publicering med *55 procent* (från 62 st. till 28 st.) under mars 2023. Under samma månad ökade istället Expressens publicering med *13 procent* (från 30 st. till 34 st.). Detta är alltså en motsatt övergripande trend jämfört med de för Aftonbladet och SVT Nyheter. Med februari 2023 som utgångspunkt ökade Expressens publicering med *62 procent* (från 21 st. till 34 st.) och SVT Nyheters publicering med *65 procent* (från 17 st. till 28 st.) under mars 2023. Under samma månad var Aftonbladets publicering oförändrad (19 st. vid båda tillfällena). Detta är alltså en annorlunda övergripande trend jämfört med de för Expressen och SVT Nyheter. Sammantaget tyder de olika trenderna på att respektive redaktioners prioriteringar har varierat, både i större och mindre utsträckning, under den undersökta perioden. Vidare tyder trenderna på att prioriteringarna har en förmåga att konvergera såväl som divergera.

6.2 Antal ord – samtliga medier

Undersökningen visar för det första att Expressen och Aftonbladet i genomsnitt hade ungefär lika många ord i sina artiklar, se tabell 4 (vars siffror bygger på siffrorna i tabell 3). Undersökningen visar för det andra att SVT Nyheter i genomsnitt hade ungefär hälften så många ord i sina artiklar som Expressen respektive Aftonbladet hade, se återigen tabell 4. Det genomsnittliga antalet ord är förhållandevis jämnt för respektive redaktion under den undersökta perioden. Med detta sagt visar undersökningen två tydbara trender, se figur 2. Det som är särskilt nämnbart är dels Expressens ökning under februari 2023 och minskning under mars 2023, dels Aftonbladets ökning under mars 2023.

TABELL 3

	Januari 2023	Februari 2023	Mars 2023	Summa
SVT Nyheter	18.267	4.009	6.816	29.092
Expressen	16.522	14.106	17.257	47.885
Aftonbladet	15.552	10.023	12.332	37.907

Tabellen anger det totala antalet ord i de relevanta artiklarna publicerade av respektive redaktion under det första kvartalet 2023.

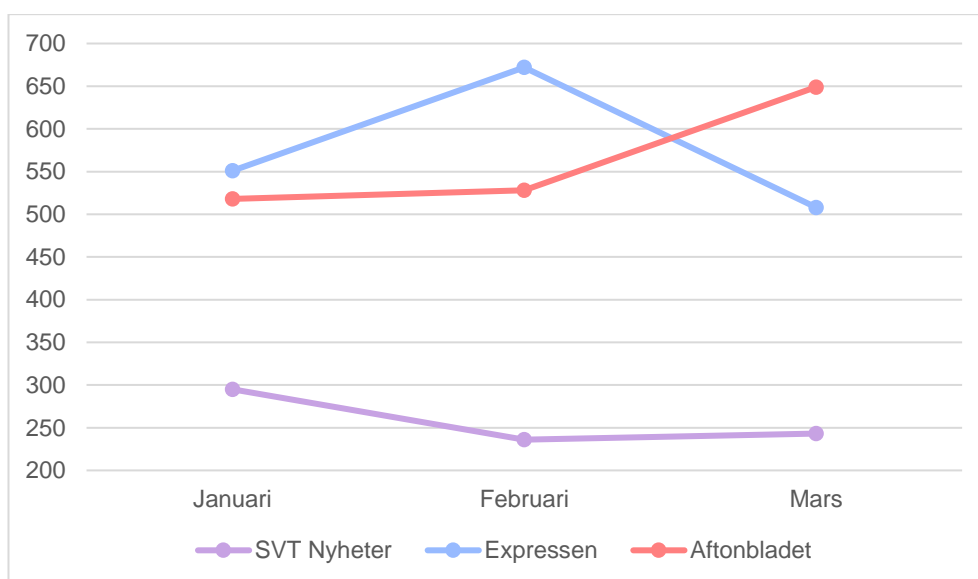
TABELL 4

	Januari 2023	Februari 2023	Mars 2023	90 Dagar
SVT Nyheter	295	236	243	272
Expressen	551	672	508	563
Aftonbladet	518	528	649	557

Tabellen anger det genomsnittliga antalet¹¹⁴ ord i de relevanta artiklarna publicerade av respektive redaktion under det första kvartalet 2023 (vilket omfattar 90 dagar).

¹¹⁴ Talen är avrundade till heltal.

FIGUR 2

Figuren visar det genomsnittliga antalet ord i de relevanta artiklarna publicerade av respektive redaktion under det första kvartalet 2023.

6.3 Sidplacering – Expressen och Aftonbladet

Undersökningen visar för det första att Expressen och Aftonbladet hade den tidigaste genomsnittliga sidplaceringen under januari 2023, se tabell 5. Undersökningen visar för det andra att de hade den senaste genomsnittliga sidplaceringen under februari 2023, se återigen tabell 5. Observera att i de fall en artikel täckte mer än en sida har enbart den första sidan ingått i beräkningen. Detta då syftet är att undersöka hur tidigt artiklarna introduceras till läsarna i tidningarna.

TABELL 5

	Januari 2023	Februari 2023	Mars 2023	90 Dagar
Expressen	13,07	16,62	14,50	14,52
Aftonbladet	10,43	12,79	12,53	11,68

Tabellen anger den genomsnittliga sidplaceringen¹¹⁵ av artiklarna publicerade av respektive redaktion under det första kvartalet 2023 (vilket omfattar 90 dagar).

¹¹⁵ Talen är avrundade till två decimaler.

7 En kvalitativ granskning av artiklar om skjutvapenvåldet i Sverige

7.1 SVT Nyheter

7.1.1 Artikel nr. 1: *Explosion i flerfamiljshus i Stockholm*

Den första artikeln som analyseras är *Explosion i flerfamiljshus i Stockholm*, publicerad den 5 januari 2023 av SVT Nyheter.¹¹⁶ Artikeln handlar om en detonation i ett flerfamiljshus i Farsta, Stockholms kommun. Det kan inledningsvis konstateras att artikeln har den typiska strukturen, alltså upplägg och komponenter, som konstruerar den yrkesmässiga journalistiska diskursen som oftast används i den sociala praktiken yrkesmässigt artikelskrivande. Artikeln innehåller en rubrik som mycket kort beskriver innehållet, en ingress som kort beskriver innehållet, namnen på skribenterna och publiceringsdatumet. Användandet av denna inom journalistiken vedertagna diskurs är en reproduktion av diskursordningen på redaktionella medier. Detta eftersom användandet fyller de grundläggande kraven för reproduktion: diskursen används i sin konventionella diskursordning och på det konventionella sättet. Observera att de övriga artiklarna som kvalitativt analyseras i detta arbete även, på ett motsvarande sätt, reproducerar denna diskursordning. Utöver detta använder skribenterna en subjektiv modalitet dels för att citera presstalespersonen vid Polisregion Stockholm, Carina Skagerlind, dels för att markera säkerheten av påståenden. Två exempel på detta är: "... säger Carina Skagerlind." och "Enligt uppgifter ...". Denna modalitet konstruerar samma yrkesmässiga journalistiska diskurs.

Angående artikelns nivå av transitivitet använder skribenterna både passiva och aktiva satser för att beskriva händelserna. För det första, textens passiva satser och deras (underförstådda och, i ett fall, uttryckta) typer av agenter är: *i) gärningspersoner*: "Det har sprängts i ett trapphus ..." och "Senast under onsdagen sköts två personer ..."; *ii) vittnen*: "06.13 på morgonen larmades SOS ..." och "... en hög smäll hörts ..."; *iii) personal vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten*: "De boende ... hålls fortsatt inomhus och kommer förhöras ...", "Polisen: Brottsrubricering kan ändras framöver", "... material ... som kan användas.", "... när explosion utreds.", "Brottsrubriceringen ... kan ... komma att ändras." och "... meddelade polisen att avspärningarna hävts ...". Just vittnena är uttryckta agenter: de anges med frasen "boende i ett flerfamiljshus" för verbet "larmades" (men inte för verbet "hörts") via prepositionen "från". De övriga agenterna, alltså gärningspersonerna och personalen vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten, är alltid underförstådda i respektive satser. För det andra, textens aktiva satser och deras typer av subjekt är: *i) vittnen*: "...

¹¹⁶ Hüll och Nilssone (2023).

vaknade boende i ett flerfamiljshus ...”; ii) *personal på en räddningstjänst*: ”... Vid 07 meddelade räddningstjänsten ...”; iii) *personal vid Polismyndigheten*: ”... man är på plats med flera resurser ...”, ”Vid 14-tiden meddelade polisen ...” och ”Polisen utreder om det finns ett samband ...”; iv) *brottsoffer*: ”En av de skjutna avled av sina skador.”. Sammanfattningsvis beskrivs gärningspersoner *enbart* med passiva satser, personal vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten *oftast* med passiva satser, personal på en räddningstjänst och brottsoffer *enbart* med aktiva satser, och vittnen med *både* passiva och aktiva satser. Skribenterna använder relativt många passiva satser för att beskriva händelserna. På grund av detta användande har texten en hög transitivitet. I allmänhet kan ett användande av passiva satser leda till att händelser uppfattas som mer eller mindre givna – i synnerhet om agenterna utelämnas. Användandet av sådana satser kan även leda till att verkningarna av händelser betonas samtidigt som orsakerna till dem nedtonas. Transitiviteten, alltså användandet av passiva satser, i artikeln konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på skeenden i sig och inte på personerna bakom dessa skeenden. Transitiviteten i texten flyttar fokus från bland annat den enskilda gärningspersonen, och i förlängningen bland annat dennes straffrättsliga ansvar, till gärningen i sig.

7.1.2 Artikel nr. 2: *“Tony” berättar – har levt som gängkriminell halva sitt liv*

Den andra artikeln som analyseras är *“Tony” berättar – har levt som gängkriminell halva sitt liv*, publicerad den 10 januari 2023 av SVT Nyheter.¹¹⁷ Artikeln handlar inledningsvis om en person, med det fiktiva namnet Tony, som har valt att lämna ett kriminellt gäng. Den handlar avslutningsvis om våldsbrottsligheten i allmänhet, vilken till en del beskrivs av en kriminalkommissarie vid Polismyndigheten. Angående Tonys val att lämna det kriminella gänget anges enbart de negativa konsekvenserna av detta, närmare bestämt ett överhängande dödshot. Han kan, i skribentens ord, ”när som helst” bli mördad av ”hans tidigare vänner”. Detta konstruerar en sensationalistisk journalistisk diskurs med fokus på de mest dramatiska och mest negativa effekterna av brottslighet. Formuleringen ”det blodigaste året”, som förekommer i den löpande textens andra del, konstruerar även denna diskurs. Istället för en sådan bildlig formulering (det egentliga budskapet är inte att en rekordstor volym av blod bokstavligen spillts under det angivna året) av skjutningarnas skadliga respektive dödliga utgångar hade skribenten exempelvis kunnat ange antalet skadade och dödade personer, alltså en faktamässig formulering.

¹¹⁷ Barragan (2023).

Artikeln hänvisar vid flera tillfällen till en dokumentärserie utgiven av SVT med namnet ”Stockholms gängkrig – bakom rubrikerna”. Hänvisningarna förekommer i ingressen, den löpande texten och den kursiverade avslutande satsen ”Se dokumentärserien Stockholms gängkrig – bakom rubrikerna på SVT Play, eller tisdagar 21:00 i SVT1.”. Dessa hänvisningar, i synnerhet den sista som är en uttrycklig uppmaning, konstruerar en reklamdiskurs. Eftersom denna artikel, i likhet med den första artikeln, har den typiska strukturen för den yrkesmässiga journalistiska diskursen uppstår här en blandning av två genrer: nyhetsgenren och reklamgenren. Samtidigt har denna artikel en soft news-genre, vilken är en subgenre till nyhetsgenren. Denna subgenre är i sig en blandning av diskurser som är typiska för nyheter respektive underhållning. Vidare använder skribenten ofta en subjektiv modalitet dels för att citera Tony och kriminalkommissarien vid Polismyndigheten (och ”gängexpert”), Gunnar Appelgren, dels för att markera säkerheten av påståenden. Två exempel på detta är ”Gunnar Appelgren, polisens gängexpert, säger ...” och ”Enligt Tony ...”. Denna modalitet konstruerar samma yrkesmässiga journalistiska diskurs.

Angående artikelns nivå av transitivitet använder skribenten enbart aktiva satser för att beskriva händelserna. Några exempel på detta är: ”Han har nyligen avtjänat ett längre fängelsestraff för narkotikabrott ...”, ”I dag har Tony lämnat gängkriminaliteten bakom sig.” och ”Han vet att flera av hans tidigare vänner ... planerat hans död.”. På grund av detta användande har texten en mycket låg transitivitet. Detta konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på personer. Med detta sagt substantiverar skribenten brottsliga gärningar i satsen ”... har sprängningar, skjutningar och mord avlöst varandra i Stockholmsområdet.” (första satsen i den löpande textens andra del). Denna formulering konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på skeenden i sig. I och med detta innehåller artikeln två konkurrerande diskurser.

7.1.3 Artikel nr. 3: *Tonåring skjuten till döds i Skogås*

Den tredje artikeln som analyseras är *Tonåring skjuten till döds i Skogås*, publicerad den 28 januari 2023 av SVT Nyheter.¹¹⁸ Artikeln handlar om en skjutning mot en 15-årig pojke i Skogås, Huddinge kommun, med dödlig utgång. Angående artikelns nivå av transitivitet använder skribenterna både passiva och aktiva satser för att beskriva händelserna. För det första, textens passiva satser och deras (underförstådda) typer av agenter är: *i) personal vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten*: ”En pojke ... har nu anhållits.”, ”Platsen spärrades av ...”, ”... en förundersökning ... har inletts.”, ”... berätta att en person anhållits.” och ”Även fordon har kontrollerats och

¹¹⁸ Enderstein och Lindström (2023).

övervakningskameror ... inventeras.”; ii) *vittnen*: ”Tonåringen påträffades skottskadad ...”; iii) *ambulanspersonal*: ”Tonåringen ... fördes till sjukhus ...”. För det andra, textens aktiva satser och deras typer av subjekt är: i) *brottsoffer*: ”En tonårspojke har avlidit ...”, ”... är offret i 15-årsåldern.” och ”... att pojken avlidit.”; ii) *personal vid Polismyndigheten*: ”Polisen knackade under kvällen dörr i området och letade spår ...”. Sammanfattningsvis beskrivs vittnen och ambulanspersonal *enbart* med passiva satser, personal vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten *oftast* med passiva satser, och brottsoffer *enbart* med aktiva satser. Skribenterna använder relativt många passiva satser för att beskriva händelserna. Texten har alltså en hög transitivitet som konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på skeenden i sig.

Formuleringen ”i Huddinge, söder om Stockholm”, som förekommer i ingressen, konstruerar en journalistisk diskurs om brottsvågor. Brottet begicks på en plats, Huddinge kommun, men anknyts till en annan plats, Stockholms kommun, via formuleringen. Det aktuella brottet kan visserligen ha haft flera anknytningar till brottsligheten i grannkommunen Stockholm men den aktuella anknytningen är rent geografisk och, utifrån den övriga informationen i artikeln, inte tydlig. Brottet har samma geografiska anknytning till de övriga grannkommunerna: Tyresö, Haninge, Botkyrka och Ekerö. Ingen av dessa kommuner nämns i artikeln.

7.2 Expressen

7.2.1 Artikel nr. 4: *Kriminologen: ”Hela samhället har blivit avtrubbat”*

Den fjärde artikeln som analyseras är *Kriminologen: ”Hela samhället har blivit avtrubbat”*, publicerad den 7 januari 2023 av Expressen.¹¹⁹ Artikeln handlar om gängbrottsligheten i allmänhet, ur en kriminologs perspektiv. Skribenten använder ofta en subjektiv modalitet för att citera kriminologen, Manne Gerell. Ett exempel på detta är: ”... säger kriminologen Manne Gerell.”. Denna modalitet konstruerar den yrkesmässiga journalistiska diskursen. Dessa satser är aktiva men de flesta övriga satserna, där skribentens ord har varit friare (diskursordningen styrde, genom den yrkesmässiga journalistiska diskursen, skribentens formuleringar av just citaten), är istället passiva. Textens passiva satser och deras (underförstådda) typer av agenter är: i) *gärningspersoner*: ”... att ännu yngre anlitas för att utföra mord.”; ii) *personal vid Polismyndigheten*: ”... personer som gripits ...”, ”Om viktiga aktörer grips ...”, ”Om viktiga aktörer i stället grips ...” och ”Mängder med kriminella greps ...”. Texten har alltså, i detta hänseende, en

¹¹⁹ Gissén (2023).

hög transitivitet som konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på skeenden i sig.

Artikelns huvudrubrik, och den mycket lika formuleringen som förekommer i ingressen (dess sista sats), konstruerar en sensationalistisk journalistisk diskurs med fokus på de mest dramatiska och mest negativa effekterna av brottslighet. Artikelns underrubrik (i detta sammanhang benämnd nedryckare), och den mycket lika formuleringen som förekommer i ingressen (dess första sats), konstruerar samma diskurs. Underrubriken är formulerad ”Trots senaste tidens kaos: Det talar för ett lugnare 2023” och den första satsen i ingressen är formulerad ”Trots den senaste tidens kaos i Stockholm med skjutningar och sprängningar blir det här året lugnare än det förra.”. Således konstruerar huvudrubriken, underrubriken, början av ingressen och slutet av ingressen samma diskurs. Den löpande texten är en återgivning av skribentens (eller någon annan ur Expressens personal) intervju med en kriminolog. Således fanns det, i samband med rubriksättningen av huvudrubriken, ett relativt stort urval av citat att välja mellan. Den digitala versionen av artikeln har även ett citat som huvudrubrik. Detta citat har dock ett mycket annorlunda innehåll och konstruerar därmed en mycket annorlunda diskurs. Den digitala huvudrubriken består nämligen av formuleringen ”Kriminologen: Det blir ett lugnare år”.

7.2.2 Artikel nr. 5: *Polisen: Vi ska stoppa våldet – ger två veckor*

Den femte artikeln som analyseras är *Polisen: Vi ska stoppa våldet – ger två veckor*, publicerad den 21 januari 2023 av Expressen.¹²⁰ Artikeln handlar om en pressträff som hålls av Polismyndigheten och handlar om myndighetens beslut att inleda en särskild händelse. Skribenten använder ofta en subjektiv modalitet dels för att citera den tillförordnade regionpolischefen, Mattias Andersson, och den biträdande enhetschefen vid utredningsenheten i Polisregion Stockholm (och kommenderingschef för den särskilda händelsen), Hanna Paradis, dels för att markera säkerheten av påståenden. Tre exempel på detta är: ”... säger Andersson.”, ”... säger Paradis.” och ”Enligt Hanna Paradis ...”. Denna modalitet konstruerar den yrkesmässiga journalistiska diskursen.

Angående artikelns nivå av transitivitet använder skribenten enbart aktiva satser för att beskriva händelserna. Textens aktiva satser och deras typer av subjekt är: *i) personal vid Polismyndigheten*: ”Polisen: Vi ska stoppa våldet ...”, ”Polisen inleder nu en särskild händelse.”, ”På fredagen höll polisen en pressträff ...” och ”Polisen har gjort flera beslag ...”; *ii) gärningspersoner*:

¹²⁰ Heimersson (2023).

”I regionen sitter omkring 400 personer häktade ...” och ”23 personer är frihetsberövade, varav åtta är häktade ...”. På grund av detta användande har texten en mycket låg transitivitet. Detta konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på personer. Med detta sagt substantiverar skribenten brottsliga gärningar i satsen ”... har Stockholm skakats av sprängdåd och skjutningar.” (första satsen i ingressen). Denna formulering konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på skeenden i sig. I och med detta innehåller artikeln två konkurrerande diskurser.

7.2.3 Artikel nr. 6: *MANNEN KAN HA MÖRDATS AV MISSTAG*

Den sjätte artikeln som analyseras är *MANNEN KAN HA MÖRDATS AV MISSTAG*, publicerad den 22 januari 2023 av Expressen.¹²¹ Artikeln handlar om en skjutning mot en man i 40-årsåldern i Huvudsta, Solna kommun, med dödlig utgång. Angående artikelns nivå av transitivitet använder skribenten både passiva och aktiva satser för att beskriva händelserna. För det första, textens passiva satser och deras (underförstådda) typer av agenter är: *i) gärningspersoner*: ”I fredags sköts en man ...” och ”... personen som sköts ...”; *ii) vittnen*: ”... uppfattades som skjutvapen ...”; *iii) personal vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten*: ”... meddelades det att mannen dött och en förundersökning ... inleddes.”. För det andra, textens aktiva satser och deras typer av subjekt är: *i) brottsoffer*: ”Offret har ingen känd koppling ...” och ”... mordoffret inte var målet ...”; *ii) personal vid Polismyndigheten*: ”Polis utreder nu ...”, ”... mottog polisen flera samtal ...”, ”... hittade polisen en man ...” och ”Nu utreder polisen ...”; *iii) politiker*: ”... besökte justitieminister Gunnar Strömmer mordplatsen ...” och ”... på lördagen fick ministern en genomgång ...”. Sammanfattningsvis beskrivs gärningspersoner och vittnen *enbart* med passiva satser, brottsoffer och politiker *enbart* med aktiva satser, och personal vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten *oftast* med aktiva satser. Skribenten använder relativt många aktiva satser för att beskriva händelserna. Texten har alltså en låg transitivitet som konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på personer. Med detta sagt substantiverar skribenten brottsliga gärningar i satsen ”... en skottlossning i Enskededalen i södra Stockholm.” (sista satsen i den löpande texten). Denna formulering konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på skeenden i sig. I och med detta innehåller artikeln två konkurrerande diskurser.

Formuleringen ”i Huvudsta, Solna, norr om Stockholm”, som förekommer i den löpande textens andra del, konstruerar, i likhet med den tredje artikeln, en journalistisk diskurs om brottsvågor. Brottet har samma geografiska

¹²¹ Mossige-Norheim (2023).

anknytning till de övriga grannkommunerna: Danderyd, Sundbyberg och Sollentuna. Ingen av dessa kommuner nämns i artikeln.

7.3 Aftonbladet

7.3.1 Artikel nr. 7: 3 personer skjutna vid McDonalds

Den sjunde artikeln som analyseras är *3 personer skjutna vid McDonalds*, publicerad den 2 januari 2023 av Aftonbladet.¹²² Artikeln handlar om en skjutning mot en man i 20-årsåldern och två ytterligare personer i Vällingby, Stockholms kommun, med dödlig och skadlig utgång. Skribenterna använder ofta en subjektiv modalitet dels för att citera presstalespersonen vid Polisregion Stockholm, Helena Boström Thomas, och ett vittne, dels för att markera säkerheten av påståenden. Tre exempel på detta är: "... säger polisens presstalesperson Helena Boström Thomas.", "... säger grannen." och "... enligt uppgift.". Denna modalitet konstruerar den yrkesmässiga journalistiska diskursen.

Angående artikelns nivå av transitivitet använder skribenterna både passiva och aktiva satser för att beskriva händelserna. För det första, textens passiva satser och deras (underförstådda) typer av agenter är: *i) personal vid Polismyndigheten*: "Ingen har än så länge gripits.", "... området genomsöktes med hjälp av polishundar och helikopter." och "... flera personer har hämtats in till förhör."; *ii) vittnen*: "Polisen larmades om skottlossning ...". För det andra, textens aktiva satser och deras typer av subjekt är: *i) brottsoffer*: "En man i 20-årsåldern är död och flera är skadade i en skjutning ...", "... blev fyra personer skjutna ...", "... tre personer hade skottskadats.", "... en man i 20-årsåldern, dog av sina skador." och "Mannens anhöriga är underrättade."; *ii) gärningspersoner*: "Gärningsmännen sköt nyårsraketer ..."; *iii) personal vid Polismyndigheten*: "... under kvällen bekräftade polisen ...", "Vid halv tio-tiden uppger polisen ...", "Polisen satte också upp vägspärrar ..." och "Polisen utreder nu ...". Sammanfattningsvis beskrivs vittnen *enbart* med passiva satser, brottsoffer och gärningspersoner *enbart* med aktiva satser, och personal vid Polismyndigheten med *både* passiva och aktiva satser. Skribenterna använder relativt många aktiva satser för att beskriva händelserna. Texten har alltså en låg transitivitet som konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på personer. Med detta sagt substantiverar skribenterna brottsliga gärningar i satsen "Skottlossningen inträffade utanför McDonalds ..." (en sats i den löpande textens första del). Denna formulering konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med

¹²² Forsberg och Karlsson (2023).

fokus på skeenden i sig. I och med detta innehåller artikeln två konkurrerande diskurser.

7.3.2 Artikel nr. 8: *Tre attacker i Stockholm och Uppsala samma natt*

Den åttonde artikeln som analyseras är *Tre attacker i Stockholm och Uppsala samma natt*, publicerad den 20 januari 2023 av Aftonbladet.¹²³ Artikeln handlar om två skjutningar i Stockholms kommun, närmare bestämt Farsta respektive Husby, och en skjutning i Uppsala kommun. Angående artikelns nivå av transitivitet använder skribenterna både passiva och aktiva satser för att beskriva händelserna. För det första, textens passiva satser och deras (underförstådda) typ av agent är: i) *personal vid Polismyndigheten*: "... händelsen utreds som mordförsök." och "Ingen har gripits ...". För det andra, textens aktiva satser och deras typer av subjekt är: i) *personal vid Polismyndigheten*: "polisen konstaterade att någon hade skjutit ...", "Polisen har inlett en brottsundersökning ..." och "... fick polisen larm om en skottlossning ..."; ii) *gärningspersoner*: "... sköt en person flera skott ..."; iii) *brottsoffer*: "Ingen har skadats i skottlossningarna." och "Inne i bostaden befann sig flera personer.". Sammanfattningsvis beskrivs gärningspersoner och brottsoffer *enbart* med aktiva satser, och personal vid Polismyndigheten *oftast* med aktiva satser. Skribenterna använder relativt många aktiva satser för att beskriva händelserna. Texten har alltså en låg transitivitet som konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på personer. Med detta sagt substantiverar skribenterna brottsliga gärningar i satserna "... inträffade två skottlossningar i Stockholm." (första satsen i den löpande textens första del) och "Ingen har skadats i skottlossningarna." (en sats i den löpande textens andra del). Dessa formuleringar konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på skeenden i sig. I och med detta innehåller artikeln två konkurrerande diskurser.

7.3.3 Artikel nr. 9: *Pekas ut – för massiva våldsvågen*

Den nionde, och sista, artikeln som analyseras är *Pekas ut – för massiva våldsvågen*, publicerad den 22 januari 2023 av Aftonbladet.¹²⁴ Artikeln handlar i allmänhet om en konflikt mellan två gängledare och i synnerhet om nyligen begångna våldsbrott såsom skjutningar och sprängningar. Skribenten använder ofta en subjektiv modalitet dels för att citera källor, dels för att markera säkerheten av påståenden. Två exempel på detta är: "... säger en

¹²³ Österman, Westling och Kronstrand (2023).

¹²⁴ Hjertén (2023).

källa.” och ”... en marknad som beskrivs som ...”. Denna modalitet konstruerar den yrkesmässiga journalistiska diskursen.

Angående artikelns nivå av transitivitet använder skribenten både passiva och aktiva satser för att beskriva händelserna. För det första, textens passiva satser och deras (underförstådda) typer av agenter är: *i) gärningspersoner*: ”Den 11 januari beskötts en bostad ...”, ”Ingen skadades i dådet.”, ”Den 14 januari sköts det igen ...”, ”... även den personen beskötts ...”, ”Natten till torsdagen beskötts en bostad ...”, ”Även en bostad i Uppsala beskötts.”, ”... använts nästan uteslutande.” och ”En person mördades på nyårsafton ...”; *ii) personal vid Polismyndigheten*: ”... misstänks ha attackerat flera personer ...” och ”... konflikterna utreds var för sig ...”; *iii) anonyma källor*: ”... tros även det vara en attack ...”. Observera att det finns en ytterligare passiv sats i artikeln (”Konflikten tros vara ...”) och att dess agent är oklar. För det andra, textens aktiva satser och deras typer av subjekt är: *i) gärningspersoner*: ”Den senare är efterlyst ...”, ”Den 24-årige mannen styr ...”, ”Men 24-åringen befinner sig utomlands.”, ”... har de i stället riktat in sig på ...”, ”... 24-åringen har kopplingar dit.”, ”Att kriminella ger sig på anhöriga”, ”... metoden att ge sig på personer som ...” och ”Dels syns samma nätverk i ...”; *ii) närstående till gärningspersoner*: ”... personer ... som inte har vare sig med konflikten eller kriminalitet att göra.”, ”Där bor en närstående till 24-åringen.”, ”Också där bor en person nära 24-åringen ...” och ”En person som bor där ...”; *iii) brottsoffer*: ”De som driver restaurangen ...”, ”Ingen person skadades i explosionen ...” och ”Inte heller här kom någon människa till skada ...”; *iv) anonyma källor*: ”De med insyn ... kallar läget ...”. Sammanfattningsvis beskrivs personal vid Polismyndigheten *enbart* med passiva satser, närstående till gärningspersoner och brottsoffer *enbart* med aktiva satser, och gärningspersoner och anonyma källor med *både* passiva och aktiva satser. Skribenten använder relativt många aktiva satser för att beskriva händelserna. Texten har alltså en låg transitivitet som konstruerar en beskrivande journalistisk diskurs med fokus på personer.

Två av brotten som beskrivs i artikeln begicks i Kallhäll, Järfälla kommun, respektive Märsta, Sigtuna kommun. Formuleringarna ”i Kallhäll nordväst om Stockholm” och ”i Märsta norr om Stockholm”, som förekommer i den löpande textens tredje del, konstruerar, i likhet med den tredje och den sjätte artikeln, en journalistisk diskurs om brottsvågor. Brottet som begicks i Kallhäll har samma geografiska anknytning till de övriga grannkommunerna: Upplands Väsby, Sollentuna, Ekerö och Upplands-Bro. Ingen av dessa kommuner nämns i artikeln. Brottet som begicks i Märsta har en starkare geografisk anknytning till grannkommunerna: Knivsta, Norrtälje, Vallentuna, Upplands Väsby, Upplands-Bro och Håbo (Stockholm är alltså inte en grannkommunerna). Ingen av dessa kommuner nämns i artikeln.

Orden ”krig”, ”stridigheterna” och ”strid” konstruerar en sensationalistisk journalistisk diskurs där grov våldsbrottslighet liknas med en väpnad konflikt.

Dessa ord nämns i följande satser: ”Ett krig om narkotikamarknaden i Sundsvall ...” (första satsen i ingressen), ”På ena sidan av stridigheterna ...” (andra satsen i ingressen) och ”... en konflikt, en strid mellan två nätverk i närförorten Farsta ...” (en sats i den löpande textens femte del).

8 Analys och avslutande diskussion

8.1 Om arbetets kvantitativa del

Resultaten i arbetets kvantitativa del visar att SVT Nyheter, Expressen och Aftonbladet publicerade artiklar om det aktuella ämnet i en relativt stor omfattning under hela den undersökta perioden. Majoriteten av dessa artiklar var nyhetsartiklar. Frekvensen av antalet artiklar varierade, i olika grader, mellan dels de tre medierna, dels de tre månaderna. Under januari 2023 publicerade SVT Nyheter, i genomsnitt, två artiklar per dag (2,00 per dag) medan Expressens respektive Aftonbladets motsvarande publicering var en artikel per dag (0,97 per dag). Under februari 2023 publicerade Expressen tre artiklar vart fjärde dag (0,75 per dag), Aftonbladet två artiklar vart tredje dag (0,68 per dag) och SVT Nyheter tre artiklar vart femte dag (0,61 per dag). Under mars 2023 publicerade Expressen tio artiklar vart nionde dag (1,10 per dag), SVT Nyheter nio artiklar vart tionde dag (0,90 per dag) och Aftonbladet tre artiklar vart femte dag (0,61 per dag). Däremot varierade inte de genomsnittliga antalen ord i artiklarna mycket – de var relativt konstanta för respektive media under hela den undersökta perioden. De månatliga genomsnittliga antalen ord var mellan 230 och 300 ord i SVT Nyheter artiklar (spridningen var omkring 60 ord), mellan 510 och 650 ord i Aftonbladets artiklar (spridningen var omkring 130 ord) och mellan 500 och 680 ord i Expressens artiklar (spridningen var omkring 165 ord).

En tolkning av resultaten i den kvantitativa delen är att samtliga undersökta medier återkommande tillskrev denna typ av brottslighet ett högt nyhetsvärde. För det första var antalet publicerade artiklar relativt högt under flera på varandra följande månader. För det andra var det genomsnittliga antalet ord i dem relativt konstant under samma period. Med detta sagt kan höga såväl som låga nyhetsvärden först tillskrivas en viss händelse, eller en viss situation, efter att den inträffat, eller föreligger. Det faktum att, exempelvis, ett brott faktiskt har begåtts är i de flesta fall en förutsättning för att artiklar överhuvudtaget ska kunna produceras kring det. Ett enskilt brott kan naturligtvis inte rapporteras förrän detta brott har begåtts. De hypotetiska fall där en artikel enbart spekulerar kring framtida brottslighet utgör förvisso ett undantag. Sådana undantag är dock inte särskilt intressanta i sammanhanget, inte minst på grund av att de troligen är ytterst få i antal. För att återvända till fenomenet faktiskt förekommande brottslighet kan detta – med klar anspelning på den juridiska terminologin – liknas med ett nödvändigt rekvisit för författandet av artiklar med brottslighet som huvudämne. Frågan som följaktligen lyfts av en sådan liknelse är huruvida den faktiska förekomsten av brott även utgör, i ännu en liknelse, ett tillräckligt rekvisit. Nej, är det enda möjliga svaret. Samtliga upptäckta brott kan omöjligtvis rapporteras av de redaktionella medierna. Det är just i selektionen av nyheter som nyhetsvärdet

får betydelse. Ett av redaktionen högt tillskrivet nyhetsvärde gör det mer sannolikt att en viss nyhet, till exempel en brottsnyhet, publiceras.

Trenderna för antalet publicerade artiklar ger en inblick i respektive redaktions prioriteringar avseende de aktuella typerna av artiklar. Likheter i trenderna, å ena sidan, kan till exempel bero på den faktiska förekomsten av aktuell våldsbrottslighet under varje enskild månad. Skillnaderna i trenderna, å andra sidan, kan till exempel bero på att redaktionerna fäster olika stor vikt vid rapporteringen av olika brott. Sådana bedömningar kan ha skett mer individuellt för enskilda brott eller mer generellt för typer av brott. Vidare är det möjligt att de varierande faktiska omständigheterna kring brotten (plats, tid, typ av brottsoffer, antal brottsoffer, et cetera) har haft en betydelse för benägenheten att rapportera. Prioriteringarna som görs av redaktionerna avser först och främst den fundamentala frågan huruvida ett visst brott eller en viss typ av brott ska rapporteras eller inte. Det får förmodas att ett stort antal så kallade bagatellbrott¹²⁵ exempelvis inte rapporteras. Om flera brott av samma typ begås inom en begränsad tidsrymd kan de tänkas a) rapporteras som det senaste tillskottet i en pågående ”brottsvåg” eller b) inte rapporteras med motiveringen att nyhetsflödet redan är ”mättat” på den typen av brott. Prioriteringarna som görs av redaktionerna avser även hur långa artiklarna ska vara. Om vi återvänder till exemplet om bagatellbrott kan de (om de, som sagt, överhuvudtaget rapporteras) tänkas bli beskrivna med ett relativt fåtal ord eller i ett sammanhang där flera brott har begåtts.

Zuckers vidareutveckling av dagordningsteorin innebär framförallt en indelning av ämnen, som förekommer i mediala konstruktioner, som påträngande eller icke-påträngande. Syftet är att nyansera dagordningsteorin – olika ämnen tänks nämligen påverka en viss publik i olika stor utsträckning. Zucker utgår från erfarenhet (och avsaknad av det): om personer i allmänhet har en direkt erfarenhet av ett visst ämne, så blir den mediala effekten svagare. Denna kategori av ämnen benämns icke-påträngande medan den andra kategorin av ämnen benämns påträngande. Angående ämnet skjutningar kunde det konstateras att personer i allmänhet inte har en direkt erfarenhet av brottet. De fem situationer som nämndes borde, för det första, vara en uttömmande uppräkningslista av situationer där en direkt erfarenhet av skjutningar erhålls och, för det andra, vara en ovanlig erfarenhet hos personer i allmänhet, alltså bland Sveriges befolkning. Sammanfattningsvis borde redaktionella mediers dagordningseffekter bli relativt stora om ämnet är skjutningar. Frågan är dock om andra omständigheter kan avgöra styrkan på den mediala effekten i lika stor utsträckning som omständigheten erfarenhet gör. Ett förslag på en sådan omständighet är upplevd utsatthet för brottslighet. För det första handlar den om brottslighet. För det andra handlar den om erfarenhet (den *innebär* inte en direkt erfarenhet av brottslighet men den *handlar om*

¹²⁵ ”Bagatellbrott” är en term som förmodligen få brottsoffer skulle välja för att beskriva sin utsatthet för brott.

den). För att kunna konstatera huruvida en upplevd utsatthet för brottslighet avgör styrkan på den mediala effekten behöver, givetvis, empiriska undersökningar genomföras. Kategoriseringen av ämnen som påträngande eller icke-påträngande ska dock förstås som en approximativ förklaringsmodell. Med detta menas att kategoriseringen inte kan visa exakt hur stark eller svag en viss medial effekt är – enbart att den är stark eller svag.

Det har i arbetets introduktion angivits att undersökningen avser dels nätartiklar från en digital redaktionell media (alltså SVT Nyheter), dels artiklar från fysiska tidningar (alltså Expressen och Aftonbladet). Med detta i åtanke är det möjligt att dela in undersökningsmaterialet i två motsvarande, men samtidigt något förenklade, kategorier. Närmare bestämt nätartiklar och tidningsartiklar. En sådan distinktion blir särskilt betydelsefull vid direkta jämförelser mellan redaktionerna. Ett exempel på en sådan jämförelse är att SVT Nyheter publicerade strax över dubbelt så många artiklar som Expressen respektive Aftonbladet gjorde under januari 2023. Ett ytterligare exempel på en direkt jämförelse är att samtliga redaktioner publicerade i stort sett samma antal artiklar under februari 2023. En diskussion om de fundamentala skillnaderna såväl som likheterna mellan nätartiklar och tidningsartiklar ter sig som, minst sagt, behövlig i detta sammanhang. Det kan inledningsvis kort konstateras att förutsättningarna för nätartiklar och tidningsartiklar är både olika och lika. En fundamental skillnad mellan digitala redaktionella medier och fysiska tidningar är, givetvis, att den sistnämnda gruppen har en fysisk begränsning avseende det totala antalet artiklar som kan publiceras under en viss dag. Med detta sagt har digitala redaktionella medier i praktiken inte ett obegränsat publiceringsutrymme – vare sig detta beror på tekniska, praktiska eller ekonomiska skäl eller, mer troligen, en blandning av sådana faktorer. I teorin kan digitala redaktionella medier publicera ett överväldigande antal artiklar – i synnerhet med hjälp av artikelproducerande artificiell intelligens och kvantdatorer (via större beräkningskraft och, eventuellt, större datalagring). Sådana tekniska innovationer behöver dock inte diskuteras närmare förrän de har ett utbrett användande i samhället – och följaktligen blir betydligt mer relevanta för diskussioner om digitala medier. En kort kommentar kring detta är dock att dagordningsteorin kan få en ökad relevans i ljuset av en potentiellt överväldigande volym av artiklar möjliggjord av olika tekniska innovationer. En ytterligare fundamental skillnad är tidsfaktorn. Nätartiklar kan publiceras löpande under dagen medan tidningsartiklar trycks vid en viss tidpunkt, till exempel under natten. Vid tidpunkten för pressläggningen, alltså när ett visst tidningsnummers innehåll ges till tryckeriet från redaktionen, går det inte längre att göra ändringar. Såvida inte pressarna mot förmodan skulle stoppas. Prioriteringarna avseende dels vilka typer av artiklar, dels vilka specifika artiklar som ska publiceras görs, givetvis, inte enbart utifrån det tillgängliga publiceringsutrymmet och tidsfaktorn. Det finns med andra ord en mängd av faktorer som, i varierande utsträckning, även vägs in i bedömningen. Det kan till exempel vara fråga om det av redaktionen bedömda intresset hos publiken för en viss artikel eller en

viss artikeltyp. Slutligen kan, givetvis, vissa enskilda nyheter bedömas vara vitala att förmedla till allmänheten.

8.2 Om arbetets kvalitativa del

Samtliga av de analyserade artiklarna konstruerar, via sina för artiklar typiska struktur, den yrkesmässiga journalistiska diskursen. Samma diskurs konstrueras via den subjektiva modaliteten som används i flera av artiklarna vid bland annat citeringar. Vidare är användandet av denna diskurs en reproduktion av diskursordningen på de redaktionella medierna. Användandet av de övriga diskurserna kan även vara reproduktioner av denna diskursordning. Detta är dock inte självklart. Artikelstrukturen och den subjektiva modaliteten – och den journalistiska diskurs de konstruerar – är självklara för den sociala praktiken yrkesmässigt artikelskrivande. De övriga diskurserna är inte det. Andra diskurser kunde, givetvis, ha använts. Till exempel kunde andra diskurser än den beskrivande journalistiska diskursen med fokus på skeenden i sig, den sensationalistiska journalistiska diskursen med fokus på de mest dramatiska och mest negativa effekterna av brottslighet eller den journalistiska diskursen om brottsvågor ha använts. Sådana diskurser är alltså mer frivilliga än den mer obligatoriska yrkesmässiga journalistiska diskursen.

Angående transitiviteten i de analyserade artiklarna kan det följande konstateras angående de mest förekommande typerna av agenter och subjekt: Vittnen beskrivs oftast med passiva satser. Brottsoffer beskrivs alltid med aktiva satser. Gärningspersoner och personal vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten beskrivs lika ofta med passiva som aktiva satser. I de enskilda kritiska diskursanalyserna gjordes generaliseringar avseende dels den beskrivande journalistiska diskursen med fokus på skeenden i sig, dels den beskrivande journalistiska diskursen med fokus på personer. Dessa två diskurser kan nämligen nyanseras om hänsyn tas till de specifika agenterna och de specifika subjekten. Om, till exempel, en artikel har många aktiva satser och få passiva satser kan det på ytan verka som att enbart diskursen med fokus på personer konstrueras. Men om de aktiva respektive passiva satserna tydligt används för särskilda typer av subjekt respektive agenter konstrueras i själva verket två diskurser – alltså en personinriktad och en inriktad på skeenden. På så sätt blir vissa diskurser tydliga först efter att en detaljerad helhetsbild har skapats.

Förekomsten av särskilda diskurser i redaktionella artiklar påverkar, i större eller mindre utsträckning, olika delar av samhället – alltså befolkningen (hela befolkningen, delar av befolkningen och individer), politiskt beslutsfattande (från kommuner till riksdagen och regeringen) och privata organisationer (bolag, föreningar och stiftelser). Redaktionella artiklar med brottslighet som

huvudämne kan påverka, bland annat, kriminalpolitikens utformning. Detta oavsett om artiklarna reproducerar eller omstrukturerar diskursordningen på redaktionerna. Det sätt som grupper såsom gärningspersoner, brottsoffer, vittnen och personal vid Polismyndigheten respektive Åklagarmyndigheten (och, i förlängningen, dessa myndigheter i sig) beskrivs på leder till att särskilda diskurser konstrueras. Angående gruppen gärningspersoner kan det följande konstateras: Ett användande av passiva satser där agenten är just en gärningsperson och substantiveringar av just brottsliga gärningar konstruerar en diskurs där fokus flyttas från den enskilda gärningspersonen, och i förlängningen dennes straffrättsliga ansvar, till gärningen i sig.

Käll- och litteraturförteckning

Källor

Aftonbladet, ”Om Aftonbladet – kontakt och redaktionell policy”, tillgänglig på: <https://www.aftonbladet.se/omaftonbladet/a/LOIQ4/om-aftonbladet> (besökt 25-11-2023).

Barragan, Oscar, ”Tony” berättar – har levt som gängkriminell halva sitt liv, SVT Nyheter (10-01-2023), (hämtad 10-12-2023).

Brå, ”Anmälda brott”, tillgänglig på: <https://bra.se/statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html> (besökt 20-11-2023).

Brå, Anmälda brott 2022 Slutlig statistik, 2023a.

Brå, ”Mord och dråp”, tillgänglig på: <https://bra.se/statistik/statistik-om-brottstyper/mord-och-drap.html> (besökt 20-11-2023).

Brå, Nationella trygghetsundersökningen 2018 Teknisk rapport, Rapport 2019:2, 2019.

Brå, Nationella trygghetsundersökningen 2023 Om utsatthet, otrygghet och förtroende, Rapport 2023:9, 2023b.

Brå, ”Om brottsstatistiken”, tillgänglig på: <https://bra.se/statistik/om-brottsstatistiken.html> (besökt 20-11-2023).

Enderstein, Carl, och Lindström, Albin, Tonåring skjuten till döds i Skogås, SVT Nyheter (28-01-2023), (hämtad 10-12-2023).

Expressen, ”Välkommen till Expressen”, tillgänglig på: <https://www.expressen.se/om-expressen/valkommen-till-expressen/> (besökt 25-11-2023).

Forsberg, Emil och Karlsson, Josefine, 3 personer skjutna vid McDonalds, Aftonbladet (02-01-2023), (hämtad 20-12-2023).

Gissén, Helena, Kriminologen: ”Hela samhället har blivit avtrubbat”, Expressen (07-01-2023), (hämtad 15-12-2023).

Heimersson, Alicia, Polisen: Vi ska stoppa våldet – ger två veckor, Expressen (21-01-2023), (hämtad 15-12-2023).

Hjertén, Linda, Pekas ut – för massiva våldsvågen, Aftonbladet (22-01-2023), (hämtad 20-12-2023).

Hüll, Justina, och Nilssone, Ebba, Explosion i flerfamiljshus i Stockholm, SVT Nyheter (05-01-2023), (hämtad 10-12-2023).

Kantar Sifo, Räckviddsrapport ORVESTO Konsument 2022 Helår, 2023.

Lunds universitet, "Retriever Research", tillgänglig på:
<https://emedia.lub.lu.se/db/info/499> (besökt 15-10-2023).

Mossige-Norheim, Thea, MANNEN KAN HA MÖRDATS AV MISSTAG, Expressen (22-01-2023), (hämtad 15-12-2023).

Reuters Institute for the Study of Journalism, Digital News Report 2023, 2023.

Österman, Hans, Westling, Fanny och Kronstrand, Nelly, Tre attacker i Stockholm och Uppsala samma natt, Aftonbladet (20-01-2023), (hämtad 20-12-2023).

Litteratur

Börjesson, Mats, och Palmblad, Eva, *Diskursanalys i praktiken*, Liber AB, 2007.

Jewkes, Yvonne, *Media & Crime*, 3 uppl., SAGE Publications Ltd., 2015.

McCombs, Maxwell E., "A Look at Agenda-setting: past, present and future", *Journalism Studies*, 6(4), 2005, 543–557.

McCombs, Maxwell E., och Shaw, Donald L., "The Agenda-Setting Function of Mass Media", *The Public Opinion Quarterly*, 36(2), 1972, 176–187.

Pollack, Ester, *En studie i medier och brott*, Stockholms universitet, 2001.

Rogers, Everett M., "The Anatomy of Agenda-Setting", *Journal of Communication*, 43(2), 1993, 68–84.

Rogers, Everett M., och Dearing, James W., "Agenda-Setting Research: Where Has It Been, Where Is It Going?", *Communication Yearbook 11*, 1988, 555–594.

Scheufele, Dietram A., och Tewksbury, David, "Framing, Agenda Setting, and Priming: The Evolution of Three Media Effects Models", *Journal of Communication*, 57(1), 2006, 9–20.

Winther Jørgensen, Marianne, och Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur AB, 2000.

Bilaga

Förteckning över redaktionella artiklar

1. SVT NYHETER

JANUARI 2023

Diamant Salihu: "Vilda västern i den kriminella miljön", 2 jan.

Kriminologen: Så kan våldsspiralen brytas, 2 jan.

SVT:s Diamant Salihu: Det kan ligga bakom våldsvågen i Stockholm, 2 jan.

Hämndaktioner och status bakom många skjutningar, 3 jan.

Anhållande hävt för samtliga personer efter Grimstasprängning, 3 jan.

Våldsdåden i Stockholm under jul- och mellandagarna, 4 jan.

Man död efter skottlossning i Haninge – påträffades skadade vid tågstation, 4 jan.

En död efter skjutningen vid tågstationen i Jordbro, 4 jan.

Poliser efterfrågar gängkommission: "Kan inte fortsätta", 4 jan.

Explosion i flerfamiljshus i Stockholm, 5 jan.

Ny explosion i södra Stockholm, 5 jan.

Man i 25-årsåldern död efter skottlossning i Jordbro, 5 jan.

Explosionen i Farsta: Tidigare skjutning på samma adress, 5 jan.

Barn används som "soldater" i gängens krig, 5 jan.

Ännu ingen gripen efter dödsskjutningen i Jordbro, 5 jan.

Gängexperten Gunnar Appelgren: "Är frustrationsprängningar", 5 jan.

En person gripen efter sprängning i Rågsved, 6 jan.

Ung man gripen för explosion i Rågsved, 6 jan.

Pojke häktad efter dödsskjutning i Vällingby, 6 jan.

Polisen: Arbetet mot mäns våld mot kvinnor riskerar att hamna i skymundan, 7 jan.

Hans son sköts ihjäl av misstag: "Eskaleringen är skrämmande", 10 jan.

Regeringen: Nationell strategi för att bekämpa gängen ska tas fram, 10 jan.

"Tony" berättar – har levt som gängkriminell halva sitt liv, 10 jan.

Ytterligare en 15-åring häktad efter skjutning i Gubbängen, 12 jan.

Kartläggning: Unga rymmer från HVB-hem – och rekryteras av gäng, 14 jan.

Forskaren: Skjutningarna påverkar fastighetspriserna i Stockholm, 16 jan.

Kriminologen: "Tryggheten har blivit ojämlikt fördelad", 16 jan.

Skjutningar påverkar bostadspriser, 16 jan.

Sprängningar kopplas till konflikt om narkotikahandeln i Sundsvall, 18 jan.

Skjutning i Husby kopplas till senaste dagarnas sprängningar, 19 jan.

Ett tiotal gripna efter våldsvågen i Stockholm – en häktad, 19 jan.

SVT:s reporter om våldsdåden: "Handlar om hämnd", 19 jan.

Skjutning i Farsta för andra natten i rad – riktades mot lägenhet, 20 jan.

20 januari: Nattens nyheter, 20 jan.

Skott mot lägenhet i Farsta, 20 jan.

Polisen inleder särskild händelse, 20 jan.

Socialdemokraterna vill stoppa 5-åringar från att rekryteras av gängkriminella, 20 jan.

Skjutning norr om Stockholm – en man död, 20 jan.

Gängexperten om sprängningarna: "Som ett stort varigt sår på samhällskroppen", 20 jan.

21 januari: Nattens nyheter, 21 jan.

Vården av skottskadade kostar mångmiljonbelopp varje år, 21 jan.

Justitieministern: "Vi har ett exceptionellt dygn bakom oss", 21 jan.

Polisinsats på E4 påverkade Stockholmstrafiken i flera timmar, 21 jan.

Våldsvågen drabbade deras område – bor nära sprängd port: "Känns otryggare", 21 jan.

Mordutredaren: Därför klaras så få gängmord upp, 22 jan.

Uppgifter till SVT: Lista på måltavlor och adresser – med prispengar, 22 jan.

Uppgifter: Lista på måltavlor, 22 jan.

Moderaterna föreslår att gängkriminella ska få betala för vårdkostnaderna, 22 jan.

Diamant Salihu: Verkar finnas en sorts barnsoldater beredda att agera, 22 jan.

23 januari: Nattens nyheter, 23 jan.

Kristersson: "Den här helgen var bland det värsta vi sett", 23 jan.

Måndagens Aktuellt om våldsvågen i Stockholm, 23 jan.

Gängledarna ligger steget före polisen: "Våra händer är bundna", 24 jan.

Regeringen lägger fram lagförslag om skärpta straff för gängkriminalitet, 26 jan.

Mashas sambo sköts ihjäl – sedan sprängdes hennes trapphus, 26 jan.

Skott mot bostadshus i Linköping, 27 jan.

Interna dokument: Regeringens krav på rikspolischefen, 28 jan.

Stora brister kring polisens mord-handbok – beslut om åtgärder dröjde ett år, 28 jan.

Tonåring skjuten till döds i Skogås, 28 jan.

Pojke anhållen efter dödsskjutning i Skogås, 29 jan.

Justitieministern: Kriminalvård bättre än Sis-hem för unga brottslingar, 29 jan.

Sis varnar för ungdomsfängelser: Kan hamna på vuxenanstalter, 29 jan.

FEBRUARI 2023

1 februari: Nattens nyheter, 1 feb.

Skott mot lägenhet i Södertälje, 1 feb.

Tonåring häktas för medhjälp till mord i Skogås, 1 feb.

Polisen: En handfull illröda konflikter i Stockholm, 1 feb.

Sverigedemokraterna kräver rikspolischefens avgång, 2 feb.

Politikernas kamp mot festknarket får mothugg, 3 feb.

Drogdebatt efter våldsvågen: "Vi måste prata om knarkskam", 3 feb.

Vaktchefen om kokainet: "De köper en liten godispåse inför helgen", 3 feb.

Socionomen möter allt yngre som begår brott, 7 feb.

Brottsling fritagen – stor polisinsats runt Norrköping, 8 feb.

Två skjutna i södra Stockholm, 10 feb.

Polisens resurser ökar – men inte uppkläringen av de grövsta brotten, 15 feb.

Psykologens råd till tonårsföräldrar: "Håll huvudet kallt", 17 feb.

Justitieministern: "Kommer bli värre innan det blir bättre", 17 feb.

Man skjuten i Trelleborg – allvarligt skadad, 18 feb.

Polisen om narkotikaköparna: "De vet vilka de försörjer – men blundar för kopplingen", 19 feb.

27 februari: *Nattens nyheter*, 27 feb.

MARS 2023

Tio gripna efter dubbla skjutningar, 1 mars.

Nattens nyheter: 3 mars, 3 mars.

Man skjuten till döds i Tullinge, 3 mars.

Ny pjäs ska nyansera bilden av trångboddhet: "Husby är hjärtat", 4 mars.

Mördade pappans släkt kritisk till polisens hantering: "Borde informerat familjen", 6 mars.

7 mars: Nattens nyheter, 7 mars.

Familjen till mördade pappan i Tullinge polisanmäler åklagare, 7 mars.

Tre punkter • Så kan Sverige och Finland motverka dödligt våld, 8 mars.

16-åringen var fel måltavla – sköts med åtta skott, 9 mars.

Vännen om mordet: Det var så onödigt, 9 mars.

Så drabbas utomstående av våldsvågen, 9 mars.

Misstänkta tonåringars namn hålls hemliga efter Tullingeskjutning, 9 mars.

Yngre kriminella ökar risken för att oskyldiga drabbas: "Skoningslösa", 9 mars.

Skottlossningar och sprängning i Malmö, 11 mars.

12 mars: Nattens nyheter, 12 mars.

14 mars: Nattens nyheter, 14 mars.

Ingen förundersökning inleds efter att åklagare gav personuppgifter på misstänkta till media, 14 mars.

Flera åtalas efter mord i Haninge – Åklagaren: Fel person sköts, 16 mars.

Explosion vid fastighet i Göteborg, 17 mars.

19 mars: Nattens nyheter, 19 mars.

SVT:s Diamant Salihu om uppfostringsresor: "Kan bli ännu värre", 25 mars.

28 mars: Nattens nyheter, 28 mars.

Man skjuten i Göteborg, 28 mars.

15-åringar åtalas för mordförsök – sköt med automatvapen, 28 mars.

15-åringar åtalas för mordförsök, 28 mars.

Brårappport: 116 fall av dödligt våld under 2022, 30 mars.

Dödligt våld ökar – 116 dog 2022, 30 mars.

Fritagen gängman söker skadestånd – kan beviljas 160 000 kronor, 30 mars.

2. EXPRESSEN

JANUARI 2023

Nyårsskjutningen i Vällingby: Polisen varnade för konflikt, 2 jan.

Hämndspiralen växer: Utnyttjar mordet på Einár, 2 jan.

Sprängdåd vid port i Vällingby – känd rapartist gripen, 3 jan.

PRISAD RAPARTIST SITTER ANHÅLLEN FÖR SPRÄNGNING, 4 jan.

Två anhållna för medhjälp till nyårsmord, 5 jan.

Tolv dåd på elva dagar: Här är konfliktzonerna, 6 jan.

Kriminologen: "Hela samhället har blivit avtrubbat", 7 jan.

NYTT SPRÄNGDÅD I STOCKHOLM, 19 jan.

Tros ha slagit till mot gängmannens släkt, 20 jan.

Polisen: Vi ska stoppa våldet – ger två veckor, 21 jan.

SKOTTLOSSNING MOT LÄGENHET SOM KOPPLAS TILL GÄNGMAN, 21 jan.

Våldsspiralen – mitt i medelklassens kvarter, 21 jan.

MANNEN KAN HA MÖRDATS AV MISSTAG, 22 jan.

FILM SPRIDS – PÅSTÅS VISA SKOTT I TRAPPHUS, 23 jan.

Därför missade polisen att fånga "Kurdiske räven", 24 jan.

Kristersson om våldsvågen: "Är en väldigt dålig situation", 24 jan.

Ska det löna sig att skjuta småbarn?, 24 jan.

Fredrik, 54, sköts ihjäl på gymmet – tonåring åtalas, 25 jan.

GÄNGENS "BARN SOLDATER" BAKOM SKJUTNINGARNA, 26 jan.

Avhoppare i en jädra lekstuga, 27 jan.

Bagatellbrott och pinnjakt fel fokus mitt i våldsvågen, 27 jan.

Regeringens förslag mot kriminaliteten: Införa lex Luna, 27 jan.

ÅKLAGAREN: BILDERNA AVSLÖJAR MÖRDARPOJKEN PÅ GYMMET, 27 jan.

27-åring åtalas för dödsskjutning, 28 jan.

Pappan efter skotten: Allt kan ju hända, 28 jan.

Pizzerian har beskjutits två gånger på ett år, 28 jan.

15-ÅRINGEN SKÖTS IHJÄL INNE I SUSHIRESTAURANG, 30 jan.

Uppgifter: Sprängde för att skrämma känd artist, 30 jan.

1 av 5: Mer trygg om de kunnat skjuta, 31 jan.

Vännens skrik: De har vapen på sig – spring!, 31 jan.

FEBRUARI 2023

POLISEN MISSTÄNKER: RAWA MAJID OCH MIKAEL TENEZOS BAKOM VÅLD SVÅG, 1 feb.

Boende vaknade av skotten: Vågar knappt gå ut längre, 2 feb.

Sandra betalar till gänget för att rädda sin sons liv, 2 feb.

Polisen: "Det är inte lugnt i Linköping", 3 feb.

Uppgifter: 15-åring gripen för mordet på pojken i Skogås, 4 feb.

15-ÅRINGENS LIV – INNAN MORDET, 6 feb.

HVB är fel plats för unga kriminella, 6 feb.

MORDPLANEN MOT ADVOKATENS ÄLSKARE – MAKEN MISSTÄNKTS, 9 feb.

Milad Safi fritogs vid sjukhuset, 10 feb.

Mordkommando stoppat – GPS-övervakade rival, 11 feb.

VÅLDET RUNT MILAD SAFI – MORD, VAPEN OCH EXPLOSIONER, 11 feb.

"SPRINGPOJKEN" ABDOU NJIE ÄR EFTERLYST FÖR ÖSTBERGAMORD, 12 feb.

Fittja-bornas skräck efter nya skotten: "Jätteorolig", 12 feb.

HD river upp friande dom – Alimamy Cole döms till livstid, 15 feb.

16-ÅRING ÅTALAS FÖR MORD, 16 feb.

Ung man skjuten – två greps, 18 feb.

S-politiker i Botkyrka hyrde ut radhus till gängledare, 20 feb.

SÅ GJORDES 16-ÅRINGEN TILL MÖRDARE, 21 feb.

Tre begärs häktade för Emporiamord, 24 feb.

Alla misstänkta för gym-mord släpps ur häktet, 25 feb.

SÅ HÅRT PRESSAS GÄNGENS SPRINGPOJKAR I FÖRHÖR, 28 feb.

MARS 2023

HAN LOCKADE UT OFFRET SOM SKÖTS TILL DÖDS, 1 mars.

Skottlossning i Sundbyberg och Sättra – två skadade, 2 mars.

Adem Sarihan blev efterlyst i tv – sedan mördades en närstående, 4 mars.

Skjutning igen i samma trappuppgång, 4 mars.

Vapensamlaren sköt mot nationella insatsstyrkan, 4 mars.

Det ringde på dörren – sen sköts man ihjäl, 5 mars.

Småbarnen stängdes in i butiken när skotten ven utanför, 5 mars.

Stockholmsgängens nya planer: Drönarbomber och raketgevär, 6 mars.

TONÅRSBRÖDER MISSTÄNKTS FÖR MORDET I VILLAN, 7 mars.

Teorin: Man mördade sin kidnappare, 7 mars.

MAN SKJUTEN PÅ KUNGSHOLMEN – EN GRIPEN: "DÅ SPRANG JAG UT", 8 mars.

Gängmannen sköts ihjäl med barnet i bostaden, 8 mars.

Han utsattes för sprängdåd – nu häktad för barnamord, 8 mars.

Polisens oro för hämnd efter mord på anhöriga, 8 mars.

Vidriga mord och dåd – så blev det vardag, 8 mars.

Häktade bröders namn hålls hemliga efter hotbild, 10 mars.

Kamera fångar den dödliga konflikten, 10 mars.

17-ÅRING DÖMS FÖR MORDET PÅ DELTA GYM, 11 mars.

GÄNGMÄNNEN MÅLTAVLOR I VÅLDSVÅGEN, 12 mars.

De jagas över hela världen, 13 mars.

Mängder av vapenbeslag efter våldsvåg, 15 mars.

Efterlyste Adem Sarihan i TV3 – ingen utredning mot åklagaren, 15 mars.

Ibland är vräkning det enda rätta, 15 mars.

Två allvarligt skadade efter skottlossning i radhusområde, 15 mars.

Uppgifter: Bomb placerades hos anhörig till rapparen, 17 mars.

5 förslag för att stoppa gängkriget, 17 mars.

Philip Boberg sköt ihjäl man – döms till livstid, 18 mars.

Advokat hade förhållande med gängledare – sparkas, 23 mars.

”VILL INTE KALLA DET HÄR GÄNGKRIG – DET ÄR TERROR”, 23 mars.

Mordet på ”Dumle” firades: ”Allt mer blodtörstigt tonläge”, 26 mars.

Fel man sköts till döds – man häktad, 26 mars.

Flygande poliser är en dålig idé, 29 mars.

LARMET FRÅN HVB-HEMMET: POJKE LEJDES FÖR ATT MÖRDA, 31 mars.

Så mycket har skjutvapenvåldet ökat, 31 mars.

3. AFTONBLADET

JANUARI 2023

TEORIN EFTER EXPLOSIONEN, 1 jan.

3 personer skjutna vid McDonalds, 2 jan.

Det här är landets stökigaste fångar, 3 jan.

Rädd? Nej, jag blir förbannad, 3 jan.

Teorin: Känd rappare var huvudmålet i sprängdådet, 3 jan.

Vanligare att poliser skjuter vådaskott – säkerhetsåtgärder föreslås, 3 jan.

MAN SKÖTS IHJÄL – VID STATIONEN, 6 jan.

Flera boende skakades av sprängdådet, 6 jan.

Pressad polis efter våldsvåg, 7 jan.

Fikaträffar ska stoppa gängen, 13 jan.

SKÖTS IHJÄL VID ICABUTIK, 15 jan.

Uppgifter: Gängkriget trappas upp i Göteborg, 17 jan.

Tre attacker i Stockholm och Uppsala samma natt, 20 jan.

5 VÅLDSDÅD – PÅ EN NATT, 21 jan.

'Kommer bli mycket värre', 22 jan.

Gunnar Strömmer om våldsamma dygnet: "Har varit exceptionellt", 22 jan.

Pekas ut – för massiva våldsvågen, 22 jan.

Ännu en natt med mord & skjutningar, 22 jan.

'Känner mig inte trygg här längre', 23 jan.

Boende om skottlossningen: 'Vi låg ner på golvet tills det var tyst', 24 jan.

POLISEN OM BARNEN MED TUNGA VAPEN: "ÅT HELVETE", 24 jan.

Turkiet ett tillhåll för svenska gäng, 24 jan.

Tvingas utreda strunt – i stället för grova brott, 24 jan.

17-åring åtalas för mord efter gymskjutning, 25 jan.

Poliser strömmar in till huvudstaden, 25 jan.

Vill att politikerna också ska känna sorg, 26 jan.

Sonen greps efter biljakt: 'Jag är orolig', 28 jan.

Sprängare gripen i blixträd, 28 jan.

De jagas – i hela världen, 30 jan.

Försökte rädda skjutne pojken, 30 jan.

FEBRUARI 2023

Dystra profetian från polischefen, 1 feb.

15-åring lurad till sushirestaurang och sköts ihjäl – yngling häktad, 2 feb.

Polis sköt mot man som hotade pizzabud, 2 feb.

Man i 30-årsåldern hittad skjuten utomhus, 3 feb.

Lurades att locka sin bror i dödsfällan, 3 feb.

Lade upp bilder då kom skytten, 5 feb.

Larmet: printar automatvapen, 6 feb.

Barnsoldaterna tar över gängen, 7 feb.

Skryter om mord & vapen, 7 feb.

– Vill att han inte ska ha dött förgäves, 9 feb.

Kristersson sabbar samtalet i politiken, 9 feb.

FRITOGS AV PISTOLMÄN, 10 feb.

S agerande rimmar illa med deras löfte, 11 feb.

Uppgifter: Skottskadad man har kopplingar till kriminellt nätverk, 12 feb.

Varnar: Insatserna i Stockholm kan försvaga polisen i övriga Sverige, 13 feb.

Ett mål som får betydelse i framtiden, 15 feb.

HD ändrar friande dom – Alimamy Cole döms till livstid, 15 feb.

'Agenda' om narkotikan var en bisarr upplevelse, 23 feb.

Viktigt att åklagare vill överklaga domen, 28 feb.

MARS 2023

Thornberg borde inte alls bli petad, 1 mars.

Två män hittade skjutna utomhus – sammanlagt tio personer är anhållna, 2 mars.

'Handlar främst om ungdomar och narkotika', 4 mars.

Man i 50-årsåldern sköts ihjäl – kan vara hämnd i blodig konflikt, 4 mars.

Sköt vilt rakt mot de unga, 5 mars.

Teorin: Vännen förrådde ledaren, 6 mars.

Fyra döda – på fem dagar, 8 mars.

17-åring döms för gymmord, 11 mars.

Ny våldsvåg skakar Malmö – koppling mellan explosion och skjutning, 12 mars.

”Vill göra något för oss – av oss”, 13 mars.

Pojke var måltavla – pappan träffades, 15 mars.

’Våldet håller ihop gängen’, 16 mars.

Dådet kopplat till blodiga konflikten, 17 mars.

SKÖTS – SOM HÄMND FÖR MORDBRAND, 24 mars.

– Vi skulle behöva andra juridiska förutsättningar, 26 mars.

”Alla som jag känner från Sis är kriminella”, 26 mars.

Sålde hus – sköt ihjäl sin mäklare, 29 mars.

Våldet mot kvinnor är konstant, 29 mars.

Tonåringar åtalas – sköt 24 skott mot en lägenhet, 31 mars.